

පුණ්‍යානුමෝදනාව

බත්තරමුල්ල සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි අනුශාසක අති පූජනීය ආචාර්ය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු ආරාමවාසී වැඩ වසන පූජනීය මහ සංඝරත්නයට කායික මානසික නිරෝගී බව හා උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධයෙන් නිර්වාණාවබෝධය පිණිසම මෙම කුසලය හේතු වේවා!

ප

හෙ

මීට වසර දෙකකට පෙර (2013.07.31) දින පරලොව සැපත් වූ ගජනයක මුදලින් ජනදාස පියාණන්ට සහ 2015.01.07 වන දින පරලොව සැපත් වූ සිරිනිමලා ගජනයක මෑණියන් ඇතුළු මියගිය සංඝාරගත සියළුම ඥාතීන්ට මෙම කුසලානිසංඝ බලයෙන් ගෞතම බුද්ධ ශාසනයේදීම උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධය වේවා!

**රට විනිත සූත්‍රය
සේබ සූත්‍රය**

සුඡ්වත්ව සිටින පවුලේ සැමට, සියළුම ඥාතීන්ට, හිත මිත්‍රාදීන්ට සහ මෙම දහම් පඩුර පරිශීලනය කරන ඔබ සැමටත් නිරෝගී සුවය, චිර ජීවනය, කායික මානසික සුවය, උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම හේතු වේවා!

මෙම පොත සකස් කිරීමට දායක වූ ප්‍රඥා ප්‍රභා සංවිධානයේ සියළුම දෙනාටත් මෙම කුසලානිසංඝ බලයෙන් උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධය වේවා!

**ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ**

දියණියන් ඇතුළු පවුලේ සැම

2015.08.29 වන නිකිණි පෝය දින

(ධර්ම දානය පිණිසයි.)

රථ විනීත සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

කාරුණික පින්වතුනි,

ඔබ හැම දෙනාටම තුනුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බලෙන් හැම සැනසිල්ලක්, යහපතක්, ශාන්තියක් ම වේවා! මෙම දේශනාවන් ඒ උතුම් වූ වතුරායී සත්‍යය ධර්මාවබෝධය පිණිසම හේතු වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

ධර්ම දේශනාව සඳහා මාතෘකා කරගනු ලබන්නේ අපගේ ධර්ම මාර්ගයට උපකාරී වන මජ්ඣිම නිකායේ ඕපම්ම වග්ගයට අයත් රථ විනීත සූත්‍ර දේශනාවයි.

ඔබ බොහෝ දෙනෙක් මෙම සූත්‍ර දේශනාව ශ්‍රවණය කර ඇති අපගේ ධර්ම මාර්ගයට උපකාරක ධර්ම කොට්ඨාශයක් ලෙසින් මේ සූත්‍ර දේශනාව නැවත නැවතත් මෙනෙහි කරන්න පුළුවනි. හොඳින් පුහුණු කළ වාහනයක් උපමා කොට දේශනා කළ සූත්‍ර දේශනාවකි.

‘විනීත’ යනුවෙන් සඳහන් වන්නේ හික්මුණු යන අදහසයි. ‘රථ විනීත’ යනු හොඳින් පුහුණු කළ (පුරුදු කල) වාහනයක් යන්නයි. එය උපමා කරගෙනයි මේ සූත්‍ර දේශනාව පැහැදිලි කරන්නේ.

මනුෂ්‍යයින් හොඳින් පුහුණු කරනවා. ඇතුන්, අශ්වයන් වැනි සමහර සතුන් පුරුදු කරනවා. ඒවගේ රථයක් හොඳින් පුහුණු කරන්න ඕන. රථයක් හොඳින් පුහුණු වුණාම, හොඳින් සකස් වුණාම තමා නියම ආකාරයෙන් එය පදවන්න පුළුවන් කම ලැබෙන්නේ. එලෙස මනාව පුරුදු කළ, පුහුණු වූ වාහනයක් උපමා කරගෙන දේශනා කළ සූත්‍ර දේශනාව රථ - විනීත සූත්‍ර දේශනාවයි.

එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සිටියේ රජගහනුවර ‘කලන්දක නිවස’ කියන වේළුවනාරාමයෙහිය. එහි බොහෝම ලේනුන් නිතර ගැවසෙන ප්‍රදේශයක්. ‘ජාතිභූමි’ කියන ගමෙහි බොහෝ ස්වාමීන් වහන්සේලා වස් තුන් මාසය ගත කළා. එදින වස් පවාරණය කර හික්මුන් වහන්සේලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බැහැ දකින්නට පැමිණෙන දවසයි. දුර බැහැරක වස්සානය ගත කළත් වස් අවසානයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ දකින්න වැඩම කරනවා.

එයට හේතුව නම් වස්සාන කාලය හඳුන්වන්නේ වඩාත්ම සීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ වඩන කාලයක් ලෙසටයි. බොහෝ ස්වාමීන් වහන්සේලා මාර්ගඵල අවබෝධය ලබන්නේ මේ වස්සාන කාලය තුළදීමයි.

දුර පළාතකට ගොස් ඉගෙන ගෙන උපාධියක් ලැබූ දරුවෙක්, විභාගයක් ඉහළින් සමත් වූ දරුවෙක් තම දෙමව්පියන් හමුවට එනවා සේ, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවට මේ හික්මුන් සංඝයා වැඩම කරනවා. දියුණුවක් ලැබ එනම් ආයතී මාර්ගයට පිළිපත්ව මාර්ගඵල අවබෝධය ලබා කෙලෙස් නැසූ උතුමෝ තම ශාස්තෘන් වහන්සේ

හමුවට වැඩම කරනවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත වැඩම කළ හික්ෂුන් වහන්සේලා උන්වහන්සේට වන්දනා කර එකත් පසව හිඳ ගත්තා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුවට වැඩම කළාම උන්වහන්සේ දේශනාව සිදු කරන්න නම්, ඒ පිරිස ඊට සුදුසු වෙන්න ඕන. එනම් සුදුසු ඉරියව්වක සිටිය යුතුය.

ඔබත් කෙනෙක් හමුවෙන්න ගියවිට යහපත් යමක් පවසන විට ඔබත් සුදුසු ඉරියව්වක සිටිය යුතුය. ඇදුම, හැසිරීම, වන්දනා කළ ආකාරය, ඒ මනසේ නොසන්සුන් ස්වභාවයයි එතනින් මතුවන්නේ. ඒනිසා අපත් ඒ කලාපය මිත්‍ර ආශ්‍රයට, සත්පුරුෂ ආශ්‍රයට, සුදුසු බව අපේ ස්වභාවයෙන් මතුවෙතොත් පෙන්විය යුතුය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවට වැඩම කළ විට 'සම්මෝදණියං කථං සාරාණියං විථි සාරෙත්වා' බුදුරජාණන් වහන්සේ දැනුම් කථාවක පසුවෙනවා. උන්වහන්සේ හික්ෂුන් වහන්සේලාට මෙසේ වදාළහ.

පින්වත් මහණෙනි, මේ 'ජාති භූමි' කියන ගමේ පැවිදි වූ ජාතිභූමි ගමේ වස් විසූ සබ්බමචාරී හික්ෂුන් අතර එක්ව වාසය කළ, මහත් සම්භාව්‍යතාවයට පත්වුණු හික්ෂුවක් වාසය කරනවා. ඒ හික්ෂුව මෙන් නම් ආකාරයට සම්භාව්‍යතාවයට පත්වී තිබෙන්නේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දස කථා පිළිබඳව විස්තර කරනවා.

දශකථාවන් නම් මෙසේය.

1. අල්පේච්ඡ කථා
2. සන්තුෂ්ඨි කථා
3. පච්චේක කථා
4. අසංසග්ග කථා
5. වියාරිමහ කථා
6. ශීල සම්පදා කථා
7. සමාධි සම්පන්න කථා
8. ප්‍රඥා සම්පන්න කථා
9. විමුක්ති සම්පදා කථා
10. විමුක්ති ඥාන දස්සන සම්පදා කථා

තමා අල්පේච්ඡ වී අන් හික්ෂුන්ටත් අල්පේච්ඡ බවෙහි ගුණ පවසනවා. විපරිතර පිණ්ඩපාතය, විපරිතර විචරයෙන්, විපරිතර ගිලානපච්චයෙන්, විපරිතර සේනාසනයෙන් ලද දෙයින් සතුටු වීමෙන්, යමක් ලබන්න කුහක (කුහකා ලපනා) නොවී, නැති ගුණ මතු කර නොපෙන්වා, ඒ දේ ලබන්නේ ජීවිත ඉන්ද්‍රිය පවත්වා ගැනීමටයි. බ්‍රහ්මචරියා මාර්ගයට උදව්වක් වීමටයි. ඒ ආදී මේ ගුණයන්ගෙන් සකස් වන්නේ අල්පේච්ඡ බවක්. මෙසේ අල්පේච්ඡ බව පවත්වමින් අනෙක් සබ්බමචාරීන් වහන්සේලාටත් අල්පේච්ඡ බවෙහි ගුණ පවසනවා.

ඒ වගේම තමා සන්තුෂ්ඨ වූයේ (යථාලාභ සන්තුෂ්ඨීන්) අනෙක් හික්ෂුන් වහන්සේලාටත් යථාලාභ සන්තුෂ්ඨියෙහි ගුණ ප්‍රකාශ කරනවා. සමහර අය (ඉගෙන ගන්නා ළමයින්) ලද දෙයින් සතුටු වෙනවා කියමින් අලසව, කම්මැලි කමෙන් සිටිනවා. ඒ අදහස නොවේ. එසේ නැතිනම් මහත්සි නොවී, උත්සාහ කරන්නේ නැතිව සිටීම ලද දෙයින් සතුටුවීම නොවේ. ආරම්භ ධාතු, හික්ඛම ධාතු, පරක්ඛම ධාතු වශයෙන් කටයුතු කරනවා.

යහපත් වූ අරමුණක් වෙනුවෙන් සීලයේ පිහිටා කටයුතු කිරීම ආරම්භක ධාතුවයි. ඒ අරමුණ වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීම නික්ඛම ධාතුවයි. කුමන හේතුවක් නිසාවත් මග නතර නොවී, අවසානය දක්වා ගමන් කිරීම පරක්ඛම ධාතුවයි. පරාක්‍රමයක් තිබෙනවා. දුක් ගැහැට වලට මුහුණ දීගෙන ශක්ති සම්පන්න ජවයක් ඇති පුරුෂයෙක් වගේ සියළු බාධක මැඩ පවත්වාගෙන ඉදිරියට ගොස් අරමුණ ඉටුකර ගන්නවා. ඒ ලබන සන්තුෂ්ඨිය යථා ලාභ සන්තුෂ්ඨියයි.

තමා හුදෙකලා විචේකයෙන් යුක්ත වන කෙනෙක්. ඒ වගේම අන් හික්ෂුන්ටත් හුදෙකලා විචේකයෙන් සතුටු වීම ගැන කියනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කර තිබෙනවා.

- ★ බස්සාරමතා - කණ්ඩායම් ලෙසින්
- ★ කම්මාරමතා - පිළිවෙත් මාර්ගයට අවශ්‍ය කටයුතු නොව අනවශ්‍ය බොහෝ කටයුතු (කර්මාන්ත ආදියෙහි) වල යෙදීම
- ★ නිද්දාරාමතා - නින්දට වැඩි කාලය යෙදීම

★ සංඝාරතාමාතා- කණ්ඩායම් වශයෙන් එක් එක් දෘෂ්ටිකෝණයට අනුව පිරිස් එකතු වී කතා බස් කිරීම.

මේවායින් වෙන්වී හුදෙකලා වීමේ සතුට ගැන කතා කරනවා. තමන් පිරිස හා එක්තොවී හුදෙකලාව වසන කෙනෙක්. ඒ වගේම හිඤ්ඤාත් වුණත් පිරිස හා එක්තොවී හුදෙකලාවෙහි ගුණ කියනවා. (විවේක කථා)

අසංසග්ග කථා .....

ඒ වගේම තමා පටන් ගත් වීර්‍යී ඇති කෙනෙක්. ඒ වගේම හික්ෂුන්ටත් පටන් ගත් වීර්‍යී ගැන ගුණ කියනවා. (වීර්‍යාරම්භ කථාව)

තමා සිල්වත් (ශීලසම්පන්න) කෙනෙක්. අන් හික්ෂුන්ටත් සීල සම්පත්තියේ ගුණ කියනවා. (සීලසම්පදා කථාව)

තමා සමාධි සම්පන්න සිටින කෙනෙක්. ඒ වගේම හික්ෂුන්ටත් සමාධි සම්පත්තියේ ගුණ කියන කෙනෙක්. (සමාධි සම්පදා කථාව)

තමා ප්‍රඥාවන්ත කෙනෙක්. ඒ වගේම හික්ෂුන්ටත් ප්‍රඥා සම්පත්තියේ ගුණ කියන කෙනෙක්. මෙහිදී ප්‍රඥාව යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ උදයත්ත ගාමිණියා පඤ්ඤාවයි. භටගත්ත හැම දෙයක්ම නැති වෙනවා යන විදර්ශනා ඤාණය ඇති කරගන්නා ප්‍රඥාවයි මේ. 'ප්‍රඥාව' ලෙසින් හඳුන්වන්නේ. දුකින් නිදහස් වූ කෙනෙක්. (ප්‍රඥා සම්පදා කථාව)

ඒ වගේම තමා විමුක්ති සම්පන්න වී අන් හික්ෂුන්ටත් විමුක්ති සම්පත්තිය ගැන ගුණ කියන කෙනෙක්. (විමුක්ති සම්පදා කථාව)

තමා දුකින් නිදහස් වීමේ ඥාන දර්ශනය ලැබූ කෙනෙක්. ඒ වගේම හික්ෂුන්ටත් දුකින් මිදීමේ, නිදහස් වීමේ ඥාණ දර්ශන සම්පත්තිය ගැන ගුණ කියන කෙනෙක්. (විමුක්ති ඥාන දර්ශන සම්පදා කථාව)

අපත් භාවනාවෙන් උත්සාහ කළේ මේ නිසයි. විමුක්තිය ගැන රාගය, ද්වේෂය, මෝහයෙන් ගැලවීම ගැන, ඒ යායුතු මාර්ගය ගැනයි අප සාකච්ඡා කරන්නේ. අප නැවත නැවතත් ගුණ කියමින් හික්ෂුන්ට අවවාද කරන්නේ මේ දස කථාව පිළිබඳව අවබෝධය ඇති කර ගත යුතු නිසයි.

සබ්බමචාරීන්ට සඳහම් කරුණු හොඳින් දක්වන්නේද දසකථා විස්තූන්ගෙන් අවවාද කරන්නේද එහි වඩාත් උනන්දු කරවන්නේද, ඒ පිළිබඳ කරුණු දක්වන්නේද, සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා අතර සම්භාවනාවට පාත්‍ර වූ ඒ හික්ෂුව ජාතිභූමක වූ මේ හික්ෂුව මන්තානි බැමිණියගේ පුත්‍ර රත්නය වන ආයුෂ්මත් පුණ්ණ නම් හික්ෂුවයි.

අපටත් මෙසේ අල්පේච්ඡ කථා ආදී වශයෙන් දස කථා වන්නේ යුක්තව ජීවිතය පවත්වන කෙනෙක් බවට පත්වෙන්න පුළුවනි නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ප්‍රශංසාවට ලක්වූ හික්ෂුවක් හිඤ්ඤාණයක්, උපාසක උපාසිකාවක් බවට පත්වෙන්න පුළුවනි.

මන්තාණි පුත්ත හෙවත් පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේ ජාතිභූමියේ පැවිදිව මෙසේ සම්භාවනාවට පත්වී තමාත් අල්පේච්ඡ ව ඒ වගේම අන් හික්ෂුන්ටත් අල්පේච්ඡ බවෙහි හොඳ (ගුණ) කියනවා. මේ භව ඔබේ දෙසවනටත් ශ්‍රවණය වනවිට තමන්ගේ ජීවිත තුළටත් පළමුව සිතුවිල්ලක් දෙවනුව ක්‍රියාවෙන් සිදු කරන්න මනස සකස් විය යුතුය. මේ හඬ ඇසීමත් (ශ්‍රවණය කිරීමක්) පමණක් නොවිය යුතුය.

මේ ගුණ අපත් ජීවිතයට එකතු කරගන්න පුළුවන්ද කියා සිහියට නගා ගත යුතුයි. එනම් තමා අල්පේච්ඡයි අන් අයටත් අල්පේච්ඡ බවේ ගුණ කියනවා. ඔබ අල්පේච්ඡ හික්ෂුවක් වගේ නැති වූනත්, ස්වාමියා - බිරිඳ, බිරිඳ - ස්වාමියා, දෙමව්පියෝ - දරුවෝ, සොහොයුරු - සොහොයුරියන්, කලාශාණවත්තයෝ හමුවේ සුදුසු තැන, සුදුසු අවස්ථාවේ දැනුම් කථා (කාලෙන ධර්ම සාකච්ඡා) සිදු කරන්න පුළුවනි නම්, ඒ පිළිබඳවයි අප කථා කරන්නේ.

තමා අල්පේච්ඡයි ඒ වගේම හික්ෂුන්ටත් අල්පේච්ඡ බවේ ගුණ කියනවා. තමා ලද දෙයින් සතුටු වෙනවා. ඒ වගේම හික්ෂුන්ටත් ලද

දෙයින් සතුටු වීමේ ගුණ කියනවා. තමා හුදෙකලා විවේකයෙන් සතුටු වෙනවා. ඒ වගේම හික්ෂුන්ටන් හුදෙකලා විවේකයෙන් ලබන සතුට ගැන කියනවා. (සාමාන්‍ය කාමභෝගී ජීවිතයෙහි හුදෙකලාව සලකන්නේ තනිකමක්, පාලුවක් ලෙසිනුයි.) නමුත් ධර්මය දකින අය තුළ හුදෙකලාව සතුටක්. නිරාමිස ජීවිතයක්. ඇලී ගැටෙනවාට වඩා හුදෙකලා මනස කෙලෙස් වලින් විනිර්මුක්තයි. තමා පිරිසෙන් වෙන්වී වසනවා. ඒ වගේම හික්ෂුන්ටන් පිරිස හා වෙන්වීමේ ගුණ කියනවා. ඒ වගේම තමා පටන් ගත් වීයඝියෙහි ගුණ කියනවා. තමා සිල්වත් වී හික්ෂුන්ටන් ශීල සම්පත්තියේ ගුණ කියනවා. තමා සමාධි සම්පන්න වී හික්ෂුන්ටන් සමාධි සම්පත්තියේ ගුණ කියනවා. තමා ප්‍රඥාවන්ත වී හික්ෂුන්ටන් ප්‍රඥා සම්පත්තියේ ගුණ කියනවා. තමා දුකින් නිදහස් වී (විමුක්ති සම්පන්නවී) අන් හික්ෂුන්ටන් විමුක්ති සම්පත්තියේ ගුණ කියනවා. තමා දුකින් නිදහස් වූ බවට ඥාණ දර්ශනය ලබා සිටින්නේ. (විමුක්ති ඥාණ දර්ශනය) ඒ වගේම හික්ෂුන්ටන් දුකින් නිදහස් වීමේ ඥාණ දර්ශනය ගැන ගුණ කියනවා. මේ ආදී දශ කථා වස්තූන්ගෙන් අවවාද කරනවා. ඒ පිළිබඳ අවබෝධය ඇති කර දෙනවා. සදහම් කරුණු මැනවින් දක්වනවා. දස කථාවෙහි සමාදන් කරවනවා. එහි ගුණ කියා දෙනවා. එහි වඩ වඩාත් උනන්දු කරනවා. සතුටු කරනවා. මෙසේ උන්වහන්සේ ම තමා සම්භාවනාවට පත්වී සිටින්නේ.

ඔබටත් දුක් තිබෙනවද? 'දුක් තිබෙනවා පැත්තක. නමුත් අප එය හිතට ගන්නේ නැහැ.' මෙන්න මේ පිළිතුරටයි අප පැමිණෙන්න ඕන. නමුත් හැමතැනම දුක තිබෙනවා. දුක නැත්තේ කාටද? මේ දුක දුකක් ලෙසින් නොගෙන ජීවත් වෙනවා.

සමහරුන්ට වේලේ දෙකක් නොව එක් වේලක් වත් කුසට අහරක් නැතිව පැන් ටිකකින් පමණක් කුස පුරවා ගන්නවා. එය දුකක් යැයි පැවසුවද එය තමා ජීවිතයේ යථාර්ථය. ගිහි ගෙදරක වුවත් ආරාමයක වුවත් යම් යම් ගැටළු මතු වෙන්න පුළුවනි. එවිට ලෝකයා කියන්නේ, 'මෙය තමා දුක'.

ස්වාමියා - බිරිඳ, දෙමව්පියෝ - දරුවෝ, සොයුරු - සොහොයුරියන් අතර ඉඳහිට හෝ යම් යම් ගැටළු ඇතිවෙන්න පුළුවනි. ලෝකයා ඒවා හඳුන්වන්නේ දුකක් ලෙසිනුයි. නමුත් එය දුකක්

නොවෙයි. එය ඇති වූ ගැටළුවක් පමණයි. එයට විසඳුම් තිබෙනවා. නමුත් විසඳුම සෙවිය යුත්තේ දුකට බැසගෙන දුක විදගෙන නොවේ. එය හරියට අපවිත්‍ර දෙයක් මත හිඳගෙන අතේ තවරා ගන්නේ නැතිව ඉවත් කරන්න හදනවා වගෙයි. දුකට පත්වන්නේ නැතිව, දුකට බහින්නේ නැතිව, දුකින් නිදහස් වෙන්න උත්සාහ දරනවා.

දුක තිබෙනවා දුක ලැබෙනවා. නමුත් දුක් විදින්නේ නැහැ. දුක් ගලාගෙන ආවත් දුකට හසුවී එහි ගලාගෙන යන්නේ නැහැ. එය ඔබට වැටහුණාද?

සංසාර ගමනේ උපන් හැම සත්ත්වයෙකුටම දුක් තිබෙනවා. හැබැයි අපට පුළුවනි හැකිතාක් දුරට මේ දුක් අත්හැර සිටින්න. නමුත් බොහෝ අවස්ථාවලදී ගෘහස්ථ ජීවිතවල ඇති සම්බාධ හා බැඳීම් නිසා මේ දුක් අතහරින්න අපහසුයි. නමුත් හැකිතාක් දුරට මනස ධර්මයට නතු කරන විට මේ දුක්, දුකක් ලෙසින් දැනෙන්නේ නැහැ. මූලින් සදහන් කළා සේ එක් වේලක් නොවෙයි තුන් වේලම දවසට නැති වුණත් එය දුකක් ලෙසින් විදින්නේ නැහැ. මේ වගේ ගැටළු නුවණින් දකින්න පුළුවනි. 'ධර්මය ආශ්‍රය කරන ඇත්තෝ ධර්මයෙන් සුවය ලබනවා' කියන්නේ මේ අදහසයි.

හිත පුරුදු කරන්න ඕනි. ඔබට මේ වදන් හැමදා මතකයේ රැඳෙන්න ඕන. ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් වුවත් මේ ආශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ලෝකයෙහි වැඩ සිටී නම් ලෝකයා පවසන මේ දුක් තිබෙනවා. නමුත් එය දුකක් ලෙසින් ගන්නේ නැහැ. එවිට හිත නිදහස්. ඔබටත් පුළුවනි, ඔබේ ජීවිතයේ තිබෙන බැඳීම් නිසා දෙමව්පියෝ - දරුවෝ, ස්වාමී - භාය්‍යා, සොයුරු - සොහොයුරියන්, සම්බන්ධව සමහර අවස්ථාවන්හි රැකියාවන් සම්බන්ධව ගැටළු ඇතිවේවි. ඒවා දුකක් ලෙස ගන්නේ නැතිව විසඳා ගන්නවා. එයට උත්සාහ දරන්න එය දුකක් ලෙසින් අල්ලා ගතහොත් දුකට බැහැරගෙන සිටීවි. අපවිත්‍ර ගොඩකට බැස්සොත් ඒ අපවිත්‍ර ගොඩේම සිටින්න වෙනවා. නිදහස් වී එය විසඳාගන්න උත්සාහ ගන්න ඕනි. ඒ වගේ දුක් ලැබෙනවා. දුක් ගලාගෙන එයි. දුකට බැහැරගන්නේ නැතිව දුකින් නිදහස් වෙන්නද උත්සාහ දරන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල් ඇතිවම දුකක් හඳුනා ගන්නයි අපට මේ අනුශාසනා කරන්නේ. එවිට දුකට බැහැරගන්නේ

නැතිව අපට විසදාගන්න පහසු වෙනවා.

මේ අවස්ථාවේදී ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සම්පයෙහි වැඩ සිටියා. ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේට මෙලෙසින් සිතුවිලි පහල වුණා. ආයුෂ්මත් මන්තාණිපුත්ත පුණ්ණයන් වහන්සේට මොනතරම් හොඳ ලාභයක්ද? නුවණැති සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා ශාස්තෘන් වහන්සේ ඉදිරියේ ආයුෂ්මත් පුණ්ණයන් වහන්සේගේ ගුණ වර්ණනාව කරනවානේ. ශාස්තෘන් වහන්සේ එහි අනුමෝදන් වෙනවා. යහපත් දේට හොඳයි කියනවා.

බුදු උතුමන් වහන්සේලාට රහතන් වහන්සේලාට පහළ වන්නේ නිරාමිස ප්‍රීතියක්. උන්වහන්සේලාට හටගන්නේ ක්‍රියා සිත් පමණයි. මේවා කුශල සිත්වත්, කුශල විපාකවත් නොවේ. නිරාමිස ප්‍රීතියෙහි සතුට ප්‍රකාශ කිරීමක් පමණයි. මින් අපටත් යමක් අවබෝධ කරගන්න පුළුවනි.

බුදු උතුමෙක් යම්කෙනෙකුගේ, ගුණ දැක නිරාමිස ප්‍රීතියෙන් අනුමෝදන් වෙනවා යන අදහසින් සතුට ප්‍රකාශ කළා නම්, ඔබත් අපත් යම් කෙනෙකුගේ ගුණ මොන තරමින් දකින්න ඕනද? ලෞකික සමාජය කියන ආකාරයට උගත් කමින් පළපුරුද්දෙන්, දැනුමෙන් වයසින් අඩු වුවත් ඒ යහපත් වූ ගුණ දැක එය අනුමෝදන් වෙනවා නම් ඊට සතුටු වෙනවා නම් එය ධර්මය දකින සිත්වල ස්වභාවයයි. එයට හේතුව නම් තද ඇලීම කියන රාගය ඒ සිත්වල නැහැ. ද්වේෂයෙන්, මානසෙන් පීඩිත වෙලා නැහැ. එයයි යහපත් ලෙසින් දකින්නේ.

සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ සිතනවා අපටත් කවදාහරි දවසක ආයුෂ්මත් මන්තාණි පුත්තයන් ඇසුරු කරන්න ලැබෙනවා නම් කොපමණ හොඳද? කථා බස් කරන්න ලැබෙනවා නම් කෙතරම් අගේද? මෙසේ සිතන්නේ ප්‍රඥාවන්තයින් අතරින් අග තනතුරු ලැබූ අග්‍ර ශ්‍රාවකයාණන් වහන්සේ වන සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කැමති තාක් කල් වාසය කර සැවැත් නුවර බලා වාරිකාවේ වැඩම කළා. අනුපිලිවෙලින් වාරිකාවේ වැඩි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවරදී වැඩ සිටියේ

අනේපිඩු සිටුතුමා පූජා කළ ජේතවනාරාමයෙහිය. මන්තාණි පුත්ත පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේට මේ කාරණය ආරංචි වුණා.

ආයුෂ්මත් මන්තාණි පුත්ත පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේ තම කුටිය පිලිවෙලකට සකස් කර, පාත්‍රා සිවුරු රැගෙන සැවැත් නුවර බලා වාරිකාවේ පිටත් වුණා. ඔබත් අපත් පරිහරණය කළ යමක් වුණත් පැදුර - කොටිය වුවත් පිලිවෙලකට සකස් කර ගමන් කරන්න. වැසිකිලි, කැසිකිලි ආදියත් ඒ ආකාරයයි. පරිහරණය කළ භාජන, ඉඳල කොස්ස ආදිය පවා පිරිසිදු කර තිබූ ස්ථානයේම පිලිවෙලකට තබා පිටත් විය යුත්තේ. මේ පිලිවෙල කථාව ධර්ම මාර්ගයේදී මේ පිලිවෙත් ක්‍රියාව කළ අනුපුබ්බ කථාව වගේ පිලිවෙලක් තිබෙනවා. මෙසේ පිලිවෙලින් වාරිකාවේ වැඩම කර සැවැත් නුවරට පැමිණුනා. සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ වැඩ සිටි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වන්දනා කර එකත් පසෙක වාඩිවුණා. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකත් පසෙක හිදගත් ආයුෂ්මත් පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේට ධර්ම කථාවෙන් කරුණු දැක්වූවා. සමාදන් කරවූවා, උනන්දු කරවූවා. සතුටු කළා. ඔබට මතකද ඒ පාලි වාක්‍යය.

- ★
- ★ සමාදජ්ජේසි
- ★ සමුත්තේ ජේසි
- ★ සම්පහන්සේසි

අයුෂ්මත් මන්තාණිපුත්ත පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ධර්ම කතාවෙන් කරුණු දැනගෙන, සමාදන් වී උනන්දු වී සතුටු වී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ ධර්මය සතුටින් පිලිගත්තා. අනුමෝදන් වුණා. ආසනයෙන් නැගිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වන්දනා කළා. පුද්ගමණා කළා. ඊටපසු දහවල් කාලය ගත කිරීම සඳහා අන්ධ වනයට වැඩම කළා.

එවිට එක් භික්ෂුවක් ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ වෙතට වැඩම කර මේ කාරණය සඳහන් කළා. ප්‍රිය ආයුෂ්මත් මන්තාණි පුත්තයන් වහන්සේ, ඔබ වහන්සේ මන්තාණිපුත්ත පුණ්ණ නම් භික්ෂුන් වහන්සේගේ ගුණ නිතරම සඳහන් කළා නේද? ඒ ස්වාමීන් වහන්සේ,

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගෙන් ධර්ම කථා අසා කරුණු ඉගෙන ගෙන සමාදන් වී උත්සාහවන්ත වී, සතුටුවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ ධර්මය සතුටින් පිළිගත්තා. අනුමෝදන් වුණා. ඉන්පසු ආසනයෙන් නැගිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වන්දනා කර පැදකුණු කළා. ඉක්බිතිව දහවල් කාලය ගත කරන්න අන්නට වනයට වැඩම කළා යනුවෙන් හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේට පණිවුඩය රැගෙන ගියා.

එවිට ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ ඉක්මණින් පත්කඩයක් රැගෙන ආයුෂ්මත් මන්තාණි පුත්ත පුණ්ණයන් වහන්සේගේ හිස පෙනි පෙනී වැඩම කළා. ආයුෂ්මත් මන්තාණිපුත්ත පුණ්ණයන් වහන්සේ වනයේ ඇතුළුම වැඩම කළා. එක් රැක් සෙවනක දිවා කාලය ගත කරන්න (දිවා විහරණය) හිඳ ගත්තා.

ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ ද ඒ අවස්ථාවේදී ම අන්ධ වනය ඇතුළුම වැඩම කර එක් රැක් සෙවනක දිවා විහරණය පිණිස හිඳ ගත්තා. සවස් කාලයෙන් පසුව ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ භාවනාවෙන් නැගිට ආයුෂ්මත් මන්තාණිපුත්ත පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේ ළඟට වැඩම කළා. වැඩම කර, ආයුෂ්මත් මන්තාණිපුත්ත පුණ්ණයන් වහන්සේ සමඟ සතුටු සාමිවියේ යෙදී ධර්ම කථාවෙහි යෙදුණා. ඊටපසුව පැත්තකින් වැඩ සිටියා.

ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් මන්තාණි පුත්ත පුණ්ණයන් වහන්සේ ගෙන් මෙසේ අසනවා.

‘ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනයේ බලසර රකින කෙනෙක්ද?’

‘එහෙමයි, ආයුෂ්මතුන් වහන්ස’

‘ඔබ වහන්සේ ශීල විශුද්ධිය ඉලක්ක, ඉලක්ක කරගෙනද බලසර වසන්නේ?’

එසේ නොවේ, ආයුෂ්මතුන් වහන්ස’

‘එසේ නම්, ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, චිත්ත විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බලසර වසන්නේ?’

‘එසේත් නොවේ, ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස’

‘එසේනම් ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, දිට්ඨි විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බලසර වසන්නේ?’

‘එසේත් නෑ ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස’

‘එසේ නම්, ආයුෂ්මතුන් වහන්ස කංකාවිතරණ විශුද්ධිය (සැක දුරුකර ගැනීම පිණිස) ඉලක්ක කර ගෙනද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බලසර වසන්නේ?’

‘එසේ නම්, ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස මග්ගා මග්ග ඥාණ දර්ශන විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බලසර වසන්නේ?’

‘එසේත් නැත. ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස’

‘එසේ නම් ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, සම්පදා ඥාණ දර්ශන විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බලසර වසන්නේ’

‘එසේ නම් ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, ඥාණ දර්ශන විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බලසර වසන්නේ.’

‘එසේත් නැත ආයුෂ්මතුන් වහන්ස’

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, මම ඔබෙන් විමසුවා, ‘සීල විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද ඔබ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බලසර වසන්නේ.’ කියලා. එවිට ඔබ වහන්සේ ‘එසේ නොවේ ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්සේ’ යයි සඳහන් කළා.

එවිට මම විමසුවා, එසේනම් චිත්ත විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද ඔබ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බලසර වසන්නේ කියලා. එවිට ඔබ

වහන්සේ 'එසේ නොවේ ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි' යයි පිළිතුරු දුන්නා.

ඉන්පසු මම ඔබෙන් පිළිවෙලින් විමසුවා දිවිය විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද කංකාවිතරණ විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද, මග්ගා මග්ග ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද, පටිපදා ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද, ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය ඉලක්ක කරගෙනද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බඹසර වසන්නේ කියලා. මේ සියල්ලටම ඔබ වහන්සේගේ පිළිතුර වූයේ එසේ නොවේ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේ යනුවෙනුයි.

එසේ නම්, ඔබ වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බඹසර වසන්නේ කුමක් ඉලක්ක කරගෙනද?

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්සේ, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බඹසර හැසිරෙන්නේ කිසිවක් ඉලක්ක කරගෙන නොවේ. කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පාන්නයි. එවිට ශීල විශුද්ධියට මම ඇලෙන්නේ නැහැ. බ්‍රහ්මචරියාවට උපකාර වන්නේ, නිවන් දකින්න හේතුවන්නේ ශීල විශුද්ධියයි. නමුත් ශීල විශුද්ධිය ඉලක්කය නොවේ. එය උපකරණක් පමණයි. ශීල විශුද්ධිය ඉලක්කය නම් එතැන නැවතී සිටින්න ඕන. නමුත් ඉලක්කය නිවනයි.

නිවනට යන මාර්ගය නම්, ශීල විශුද්ධිය, විත්ත විශුද්ධිය, දිවියි විශුද්ධිය, කංකාවිතරණ විශුද්ධිය, පටිපදා ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය, මග්ගා මග්ග ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය, ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය. මේවා සත්ත විශුද්ධි මාර්ගයේ තිබෙන දේවල්. ඒවා ළඟ නතර වන්නේ නැහැ. ඒවා කෙරෙහි අවබෝධය ලබමින්, පාරිශුද්ධිය, විශුද්ධිය ලබමින් ඉදිරියට ගමන් කරනවා. නමුත් එය ඉලක්ක කරගෙන නැහැ. ඒවා මාර්ගයට උපකාරයක් පමණයි.

නිදසුනක් ලෙසින් ගතහොත්, ඔබට කොළඹ පිටකොටුවට යන්නට ඕනෑ යයි සිතමු. බත්තරමුල්ලෙන් පටන්ගෙන කෝට්ටේ, රාජගිරිය, බොරැල්ල, ස්ථාන හරහා යන විට මේවා ඉලක්ක නොවේ. ඉලක්කය නම් ගමනේ අවසානය වන පිටකොටුවයි. නමුත් මගදී හමුවන ස්ථාන තමයි සලකුණු නියම මාර්ගයේ ගමන් කරනවා, සිටිනවා

යයි අවබෝධ වෙනවා.

ඒ ආකාරයට ශීල විශුද්ධිය අපේ මාර්ගයට උදව් කරනවා. නමුත් සීලය කියන තැන නතර වෙලා සිටින්නේ නැහැ. අටසිල් සමාදන් වී සිටීම. දසසිල් සමාදන් වීම අපේ මාර්ගයට උදව්වක්. එය උපයෝගී කරගෙන සිත පිරිසිදු කර ගනිමින් දිවියියෙන් ඔබ්බට යමින් සමාධියෙන් ප්‍රඥාවට යන මාර්ගයේ සිටිය යුතුය. අරමුණ සිල් රැකීම නොවේ. සීලය රැකගෙන නිවනය අරමුණු කළ යුතුවන්නේ. ඒ වගේම භාවනාවේදීත් ඒ කර්මස්ථානයේ නතර නොවී එය උපකාරී කරගෙන නිවන් අවබෝධයට මාර්ග සකස් කළ යුතුය.

අප බොහෝ විටක හිතන්නේ යමක් ඉලක්ක කරගෙනයි මේ සියල්ලම ගමනට උපකාරක ධර්ම පමණයි. අරමුණ නිවනයයි. නිවන නම් චතුරායඝී සත්‍යය ධර්මය අවබෝධයයි .එනම් තෘෂ්ණාව මුළුමනින්ම බැහැර කිරීමයි. දහම් කරුණු පිළිබඳව අපේ හිතේ ඇති කර ගන්නාවූ අවබෝධය ඒ මාර්ගය තුළ නිවැරදි ආකාරයෙන් බැසගෙන සිටිනවා කියන අදහස තුළ අවබෝධය ලබන්න පුළුවනි.

ශීල විශුද්ධිය ඔබ තුළ තිබෙන්නම් ඔබ දන්නවා නිවන අරමුණු කරගන්න. චතුරායඝී සත්‍යය ධර්ම මාර්ගයේ ඔබ හොඳ තැනක සිටින බව. පාර වැරදිලා නැහැ. විත්ත විශුද්ධිය ඇතිවෙන විට සිත පිරිසිදුයි. නොයෙක් ආකාරයේ විපල්ලාසයන් ඇතිවෙලා නැහැ. කාම විපල්ලාසයක්, දිවියි විපල්ලාසයක්, උපාදාන විපල්ලාසයක්, සිත නොසන්සුන් කිරීමේ කිසිදු යමක් එකතුවෙලා නැහැ. සීල විශුද්ධිය, විත්ත විශුද්ධිය, දිවියි විශුද්ධිය වශයෙන් මාර්ගය තුළ සකස් වෙනවා. හැබැයි අරමුණ ඒවායෙහි නතර වීම නොවේ.

උපෝසථ දිනයේ වුවත් අපේ මාර්ගය තුළ අරමුණු විය යුත්තේ සීලය රැකීමම පමණක් නොවේ. ප්‍රාණසාත කළේ නැත්නම්, සොරකම් කළේ නැත්නම්, සීලය මැනවින් ආරක්ෂා කර ගනිමින් අබ්‍රහ්මචරියාවෙන් ගත කළා නම් මුසාවාදයෙන් වැලකීමෙන් මත් චතුරින් වැලකීමෙන් විකාල බෝජනයෙන් වැළකීමෙන් නැටුම්, ගැයුම්, වැයුම් ආදී වශයෙන් ශීලය නොකැඩුණේ නම් උස් අසුන් පරිහරණය නොකළේ නම් සීලය ආරක්ෂා වී පවතිනවා. නමුත් එය නොවේ

අරමුණ. එය ඉලක්ක කරගෙන නොවේ අද පැමිණියේ. අපේ අරමුණ විය යුත්තේ නිවන වතුරායී සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමයි. එවිට ශීල විශුද්ධිය උපකාරයක් වුණා පමණයි.

ඒ වගේම විත්ත විශුද්ධිය දිට්ඨි විශුද්ධිය මාර්ගයෙහි ඉදිරියටම යන්න ඕන. අරමුණ විය යුත්තේ වතුරායී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් නිවන් මගට පැමිණීමයි. ඉලක්කය විය යුත්තේ එයයි. මන්තාණ පුත්ත පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේ සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ ඇසූ ප්‍රශ්නවලට ලබාදුන්නේ යහපත් වූ පිළිතුරක්. නිවන් මග පෙන්වාදී දුන් පිළිතුර අපටත් බොහෝ දේවල් හිතන්න පුළුවනි. පිළිවෙලින් මාර්ගය තුළ තමන් සිටිනවා යන අදහසයි මෙහි ඇත්තේ.

දන් සීලය පිරිසිදුයි. සිත පිරිසිදුයි. දෘෂ්ඨිය බැහැර කරමින් මාර්ගයෙහි ගමන් කරමින් ධර්ම මාර්ගය තුළ විතක්ක බැහැර කරගෙන ඉදිරියට යනවා. ආයතී අශ්ඨාංගික මාර්ගයට යනවා. ආයතී අශ්ඨාංගික මාර්ගයට අවතීර්ණ වෙනවා. විදර්ශනා ඥාණය දියුණු කිරීමෙන්, ඥාණ දර්ශනය, පටිපදා ඥාණ දර්ශනය වැඩෙනවා. විමුක්තිය විමුක්ති ඥාණ දර්ශනය වශයෙන් අත්හැරීම පුරුදු කරගෙන යනවා. මේ මාර්ගය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් සිටින්න ඕන. ඒ අරමුණ තමයි නිවන.

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බඹසර හැසිරෙන්නේ කිසිවක් අල්ලා නොගෙනයි. සීල විශුද්ධියෙන් අල්ලා ගෙනත් නැහැ.

විත්ත විශුද්ධියෙන් අල්ලා ගෙනත් නැහැ. කංකාවිතරණ විශුද්ධියෙන් අල්ලා ගෙනත් නැහැ. මේ කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පාන්නයි මම උත්සාහ ගන්නේ.

ආයුෂ්මතුනි, සීල විශුද්ධිය කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පෑමක් නොවේද?

‘නැත, ප්‍රිය ආයුෂ්මත් වහන්ස’

එසේ නම් ප්‍රිය ආයුෂ්මත් වහන්ස දිට්ඨි විශුද්ධිය කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පෑමක් නොවේද? සීල විශුද්ධියට පැමිණීමත්

විත්ත විශුද්ධිය ඔස්සේ නිවනට පැමිණීමත් අල්ලා ගැනීමත් නොවේද?

‘නැත ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස’

එසේ නම් ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, ශීල විශුද්ධියට පත්වුණාද යන්න දැනගෙන ගමන් මාර්ගය ඉදිරියට යමින් විත්ත විශුද්ධිය ඔස්සේ දිට්ඨි විශුද්ධියට ගමන් කර ඉදිරියට යාම අල්ලා ගැනීමෙන් පිරිනිවනට පැමිණි ගමනක් නොවේද?

නැත, ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස.

එසේ නම් කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පෑම යනුවෙන් සඳහන් කළේ දිට්ඨි විශුද්ධිය නොවේද?

නැත ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි.

කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පෑම යයි සඳහන් කළේ කංකාවිතරණ විශුද්ධිය නොවේද?

නැත ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස.

එසේනම් ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පෑම යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ මග්ගා මග්ග ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය නොවේද?

නැත ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි.

එසේනම්, ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පෑම යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ පටිපදා ඥාණ දස්සන විශුද්ධියද?

නැත ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි.

එසේනම්, ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පෑම යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය නොවේද?

නැත ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි.

එසේනම් ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, කිසිවක් අල්ලා නොගෙන පිරිනිවන් පෑම යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ මේවායින් තොරවූ දෙයක්ද?

නැත ස්වාමිනී, ඒවායින් තොර නොවී ඒවාත් තිබෙනවා. නමුත් ඒවා අල්ලාගෙන නැහැ. සීල විශුද්ධිය, චිත්ත විශුද්ධිය තිබෙනවා. නමුත් අල්ලාගෙන නැහැ. ඒ මාර්ගය තුළ බැසගෙන ඒ මාර්ගය ඔස්සේ පඤ්ච නීවරණ ධර්ම බැහැර කරගෙන, සප්ත බොජ්ඣංග ධර්ම අධිෂ්ඨාන කරගත යුතුය. සප්ත විශුද්ධිය ඇති කරගෙන නව මහ විදර්ශනා ඥාණයෙහි (උදයව්‍යය - භංග වශයෙන්) මූලික කොටස් ගැන අවබෝධයක් ඇති කරගත යුතුය. එවිට ගැටළුවක් නැතිව මාර්ගය බැසගෙන ගමන් කරන්නට පහසුයි.

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, මම ඔබෙන් විමසුවේ, සීල විශුද්ධිය අනුපාදා පරිනිර්වාණයටද? යනුවෙනි. ඔබ වහන්සේ නැත, යනුවෙන් පිළිතුරු දුන්නා. (අනුපාදා පරිනිර්වාණය යනු කිසිවක් තෘෂ්ණාවෙන් අල්ලා නොගැනීමයි.)

ඉන්පසු මා ඔබෙන් විමසුවේ චිත්ත විශුද්ධිය, අනුපාදා පරිනිර්වාණයටද? යනුවෙනි.

ඔබ වහන්සේ 'නැත' ආයුෂ්මතුනි යයි පිළිතුරු දුන්නා.

මිලඟට මම පිළිවෙලින් ඇසුවා දිට්ඨි විශුද්ධියද, අනුපාදා පරිනිර්වාණය යනුවෙන්, කංකාවිතරණ විශුද්ධියද, මග්ගා මග්ග ඤාණදස්සන විශුද්ධියද, පටිපදා ඥාණ දස්සන විශුද්ධියද, ඥාණ දස්සන විශුද්ධියද? යනුවෙනි.

ඔබ වහන්සේගේ පිළිතුර වූයේ නැත, ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි යනුවෙනි. ඉන්පසු මම ඔබෙන් විමසුවේ ආයුෂ්මතුනි, ධර්මයන්ගෙන් තොරවූ දෙයකටද, අනුපාදා පරිනිර්වාණය යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ.

එවිට ඔබ වහන්සේගේ පිළිතුර වූයේ 'නැත ආයුෂ්මතුනි' යනුවෙනි. ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, මේ කථාවේ තේරුම් ගත යුත්තේ කෙසේද?

මේ කරුණු මෙසේ විමසන්නේ ප්‍රඥාවෙන් අග තැන්පත් සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ. මොනතරම් නිහතමානීවද ධර්මය පිළිබඳ මේ සාකච්ඡාව කරන්නේ. ඒවගේම දෙදෙනාම කථා කරන්නේ 'ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි' යනුවෙනුයි. මේ තරම් දුරට සාකච්ඡා කළත් ගැටීමක් ඇති වුනේ නැහැ. මේ ධර්ම සාකච්ඡාව ශ්‍රවණය කිරීමෙන් අපට ගත යුතු පාඩම් කොපමණද?

අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන ලෝකයේ ස්වභාවය නොඉවසීමයි. ප්‍රශ්න දෙක තුනක් සාකච්ඡා කරන විට ගැටුම් හටගන්නත් පුළුවනි. නමුත් මේ දෙදෙනා වහන්සේ මොනවා සාකච්ඡා කළත් මූලික පටන් ගත් කරුණාවෝ, මෙමතියෙන් ළතෙන් බවෙන්, එය අවසානය දක්වාම පවත්වා ගත්තා. දෙදෙනා වහන්සේලාම 'ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි' යනුවෙන් ආමන්ත්‍රණය කිරීමත් ප්‍රශ්න ඇසීමත්, ඊට දෙන පිළිතුරත්, ධර්ම මාර්ගයේදී අපගේ සිත සකස් වන ආකාරය අපට නුවණින් දකින්න පුළුවනි.

යමක් විමසන අය (ප්‍රශ්න) තමන් හුවා දක්වමින් අන් අය පහත් කර විමසනවා නොවේ. පිළිතුරු දෙන අයත් තමන් හුවා දක්වා අන් අය පාලනය කර ගන්න, යමක් කර ගන්න පිළිතුරු දෙනවා නොවේ. මෙතන මොන තරම් ගැඹුරු කථාවක්, නිකෙලෙස් සිතක් දකින්න තිබෙනවද? නිකෙලෙස් සිතක නිකෙලෙස් මගක සැබෑ ස්වභාවය අපට තේරුම් ගන්න පුළුවන්. මේ ධර්ම කථාවන් ඔස්සේ අපේ සිත මොන තරම් නිවෙනවද? යන්න ඔබට දැනෙන්න ඕන.

ඇලෙන - ගැටෙන කාම ලෝකයෙන් අප සම්පූර්ණයෙන්ම බැහැර වෙනවා. සම්පූර්ණයෙන්ම නිදහස් වෙනවා. පවුල් පරිසරයේ පටන් කුමන ආකාරයේ ජීවිත ගත කළත්, මේ ගත කරන කාලය තුළ අප සම්පූර්ණයෙන්ම ධර්මය තුළ කිඳා බැස්සා වගේ දැනෙනවා. සම්පූර්ණ ශරීරයම සුදු රෙද්දකින් ආවරණය කළායේ හිසේ සිට පාදාන්තය දක්වාම ධර්මයෙන් ම වැසී යනවා. සම්පූර්ණ සැනසිල්ලක් දැනෙන්න

පටන් ගන්නවා.

ප්‍රිය උපාසක තුමනි, උපාසිකාවනි, යනුවෙන් ඒ කරුණාවන්ත වූ මෙම ත්‍රී සිතට කියන්න හිතෙනවා. ධර්මයට ළංවන හැම සිතකටම නිකෙලෙස් මගකට ළං කරන ස්වභාවය දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. මේ පරිසරයෙහි සබුන්මලාරී පැවිදි උතුමන් මෙන්ම ගෘහස්ථ ජීවිත ගත කරන ඔබ වුනත් ඒ ස්වභාවයට පත්වෙනවා නම් එය මොනතරම් සැනසීමක්ද? එයයි සන්තෘප්තිය කියන්නේ. මිල මුදල් වත්, තට්ටු කිහිපයක ගෙවල්වත්, වටිනා ඇඳුම්වත්, ආහරණවලටත් වඩා මේ නිරාමිස ප්‍රීතිය නිකෙලෙස් මාර්ගයක ගමන් කිරීම මොනතරම් පිහිටක්ද? යන්න ඔබ හැම කෙනෙකුටම දැනෙන්න ඒන.

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, අනුපාදා පරිනිර්වාණය ලෙසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සීල විශුද්ධිය පෙන්වා දුන්නා නම් අනුපාදා පරිනිර්වාණයට පත්වන්නේ උපාදාන සහිත කෙනෙක්. එතැන අත්හැර ගෙන කළ යුතුයි. නොඑසේනම් පරිනිර්වාණය මෙයයි යනුවෙන් ශීල විශුද්ධිය තමා අල්ලා ගන්නේ. එවිට ශීල විශුද්ධියට තමා පරිනිර්වාණය කියන්න වෙන්නේ. එසේනම් ශීල විශුද්ධිය අල්ලා ගෙන තිබෙනවා. එය එසේ වන්නේ නැහැ.

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුපාදා පරිනිර්වාණය, විත්ත විශුද්ධියෙන්, දිට්ඨි විශුද්ධියෙන් පෙන්වා තිබුණා නම්, අනුපාදා පරිනිර්වාණයට පත්වන්නේ උපාදාන සහිත කෙනෙක්මයි.

ඒ වගේම ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, කංකාවිතරණ විශුද්ධිය අනුපාදා පරිනිර්වාණය ලෙසින් පෙන්වාදී තිබුණා නම් අනුපාදා පරිනිර්වාණයට පත්වන්නේ උපාදාන සහිත කෙනෙක්මයි.

ඒ වගේම ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මග්ගා මග්ග ඥාණදස්සන විශුද්ධිය අනුපාදා පරිනිර්වාණය ලෙසින් පෙන්වා දී තිබුණා නම් අනුපාදා පරිනිර්වාණයට පත්වන්නේ උපාදාන සහිත කෙනෙක්මයි.

ඒ වගේම ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පටිපදා ඥාණ

දස්සන විශුද්ධිය අනුපාදා පරිනිර්වාණය ලෙසින් පෙන්වා දී තිබුණා නම් අනුපාදා පරිනිර්වාණයට පත්වන්නේ උපාදාන සහිත කෙනෙක්මයි.

ඒ වගේම ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය අනුපාදා පරිනිර්වාණය ලෙසින් පෙන්වා දී තිබුණා නම් අනුපාදා පරිනිර්වාණයට පත්වන්නේ උපාදාන සහිත කෙනෙක්මයි.

ඒ වගේම ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, මේ සප්ත විශුද්ධියෙන් තොරව අනුපාදා පරිනිර්වාණයට පත්වෙනවා නම් පෘථග්ජනයන් පිරිනිවන් පාන්නේ කෙසේද?

පෘථග්ජනයන් පිරිනිවන් පාන්නට පුළුවනි. සප්ත විශුද්ධියෙන් තොරව පෘථග්ජනයන් සිටින්නේ. ඒනිසා පෘථග්ජනයන්ට පිරිනිවන් පාන්න බැහැ. පෘථග්ජන බවින් අත්මිදිලයි පිරිනිවන් පාන්න ඕන. නිදසුනක් ලෙසින් විභාගය සමත් කෙනාට පමණයි උපාධියෙහි නම ලබාගන්න පුළුවන් වන්නේ. උපාධිය සමත් යනු අවශ්‍ය දැනුම ලබාගැනීමයි.

පෘථග්ජන කෙනෙක් සප්ත විශුද්ධි මාර්ගයේ ගමන් කර කෙලෙස් නැති කළාට පසුව රහත් ඵලයට පත් වෙනවා. රහත් ඵලයට පැමිණුනේ පෘථග්ජන තත්ත්වයෙන් බැහැරවූ පුද්ගලයයි. දැන් පෘථග්ජන බවින් මිදී අරහත්ත තත්ත්වයට පත්වුණා.

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, මම ඔබට උපමාවකින් කියලා දෙන්නම් බුද්ධිමත් කෙනෙකුට උපමාවලින් අර්ථ අවබෝධ කරගන්න පුළුවනි. ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, සැවැත්නුවර වසන පසේනදී කොසොල් රජතුමාට, සාතේත නුවරට යන්න හදිසි ගමනක් යෙදෙනවා. ඒ ගමන වෙනුවෙන් සැවැත්නුවරත්, සාතේත නුවරත් අතර හොඳට පුහුණු කරන ලද වාහන 7 ක් සූදානම් කරනවා. (අසුන් යෙදූ රිය හතක්)

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, කොසොල් රජතුමා සැවැත් නුවරින් නික්ම ඇතුළු නුවර දොරින් පිටවී පළමු පුහුණු කළ පළමු වාහනයෙන් ගොස් පුහුණු කරන ලද දෙවන වාහනයට නගිනවා. පුහුණු කළ දෙවන වාහනයෙන් ගොස් පුහුණු කළ තුන්වැනි වාහනයට නගිනවා. මේ

පුහුණු කළ තුන්වෙනි වාහනයෙන් ගොස් පුහුණු කරන ලද හතරවෙනි වාහනයට නගිනවා. පුහුණු කළ හතරවන වාහනයෙන් ගොස් පුහුණු කරන ලද පස්වෙනි වාහනයට නගිනවා. පුහුණු වුණු පස්වෙනි වාහනයෙන් ගොස් පුහුණු කරන ලද හයවන වාහනයට නගිනවා. පුහුණු වුණු හයවන වාහනයෙන් ගොස් පුහුණු කරන ලද හත්වෙනි වාහනයට නගිනවා. පුහුණු කරන ලද හත්වන වාහනයෙන් ගොස් සාකේත නුවර ඇතුළු නුවර දොරටුව ළඟට පැමිණෙනවා.

ඇතුළු නුවර දොරටුව ළඟට පැමිණි රජ්ජුරුවන්ගෙන් යහළු මිත්‍රයන්, නැදැයින් මෙසේ විමසනවා. 'මහරජ, ඔබ සැවැත් නුවර සිට සාකේත නුවර ඇතුළු නුවර දොරටුව ළඟට පැමිණියේ මේ පැහැණු කරන ලද වාහනයෙන්ද?' මෙසේ ප්‍රශ්න කළොත් ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, පසේනදී කොසොල් රජතුමා නියම විදියට පිළිතුරු දෙනවා නම් කුමන ආකාරයේ පිළිතුරක් දෙයිද? පැමිණි රථ හත ගැනම කියන්න සිදුවෙනවා. කොසොල් රජතුමා නියම ආකාරයෙන් උත්තර දෙනවා නම් මේ ආකාරයටයි උත්තර දිය යුතු වන්නේ.

සැවැත් නුවර වසන මට හදිසි කාරණයක් නිසා සාකේත නුවරට යාමට තිබුණා. ඒනිසා සැවැත් - සාකේතයටත් අතර පුහුණු කළ වාහන හතක් පිළියෙල කර තිබුණා. මම සැවැත් නුවර ඇතුළු නුවර දොරටුවෙන් නික්මීලා පුහුණු වුණු පළමු වාහනයට නැග්ගෙමි. ඒ පළමු වාහනය පුහුණු කළ දෙවෙනි වාහනය ළඟට පැමිණියා. පුහුණු වුණු පළමු වාහනය අතහැරියා. පුහුණු කළ දෙවන වාහනයට නැග්ගෙමි. පුහුණු වුණු තුන්වන වාහනය ළඟට පැමිණියා. පුහුණු වුණු දෙවන වාහනය අත්හැරියෙමි. පුහුණු කළ තුන්වන වාහනයට නැග්ගෙමි. පුහුණු වුණු හතරවන වාහනය ළඟට පැමිණියා. තුන්වන වාහනය අත්හැරියා. පුහුණු කළ හතරවන වාහනයට නැග්ගෙමි. පුහුණු කළ හතරවන වාහනය අතහැර පුහුණු කළ පස්වෙනි වාහනයට නැග්ගෙමි.

පුහුණු කළ හයවෙනි වාහනය ළඟට පැමිණියා. පුහුණු කළ පස්වෙනි වාහනය අතහැරියා. පුහුණු කළ හයවෙනි වාහනයට ගොඩවුණා. පුහුණු කළ හත්වෙනි වාහනය ළඟට පැමිණියා. පුහුණු කළ හයවෙනි වාහනය අත්හැරියා. පුහුණු කළ හත්වෙනි වාහනයට ගොඩවුණා. ඒ පුහුණු වුණු හත්වෙනි වාහනයෙන් තමා සාකේතයේ

ඇතුළු නුවර දොරටුව ළඟට පැමිණියේ. ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, පසේනදී කොසොල් රජතුමා නියම විදියට උත්තර දෙනා නම් මේ ආකාරයටයි උත්තර දෙන්නේ.

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුනි, මේ ආකාරයට සීල විශුද්ධිය, චිත්ත විශුද්ධිය ලබා ගැනීම පිණිසයි. චිත්ත විශුද්ධිය, දිවි විශුද්ධිය, ලබාගැනීම පිණිසයි. දිවි විශුද්ධිය කංකාවිතරණ විශුද්ධිය ලබා ගැනීම පිණිසයි. කංකාවිතරණ විශුද්ධිය, මග්ගා මග්ග ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය ලබාගැනීම පිණිසයි. මග්ගා මග්ග ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය, පටිපදා ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය ලබාගැනීම පිණිසයි. පටිපදා ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය ලබාගැනීම පිණිසයි. ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය, අනුපාදා පරිනිර්වාණය පිණිසමයි.

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, මම සියල්ල අතහැර තිබෙන්නේ. මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ බඹසර හැසිරුණේ මේ අනුපාදා පරිනිර්වාණය ඉලක්ක කරගෙනමයි.

එවිට ආයුෂ්මතුන් සාරිපුත්තයන් වහන්ස, ආයුෂ්මත් මන්තාණි පුත්ත පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් මෙලෙසින් විමසීය. 'ඔබ වහන්සේගේ නම කුමක්ද? සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා ආයුෂ්මතුන් වහන්සේ හඳුන්වන්නේ කුමන නමකින්ද?'

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, මගේ නම පුණ්ණ. නමුත් සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා මාව හඳුන්වන්නේ මන්තාණි මෑණියන්ගේ පුතා හෙයින් 'මන්තාණි පුත්ත' යන නාමයෙන්.

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, ආශ්වයඝීයි (අසිරිමත්) ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, අද්භූතයි. ශ්‍රැතවත් ශ්‍රාවකයෙක් ඉතා හොඳින් මේ ශාස්තෘ ශාසනය අවබෝධ කරගෙන තිබෙනවා. ආයුෂ්මත් මන්තාණිපුත්ත පුණ්ණයන් වහන්සේ ඉතා ගාම්භීර ප්‍රශ්ණ බොහොම ලස්සනට විසඳලා දුන්නා.

සබ්බමචාරීන් වහන්සේලාට ඉතාම යහපතක්. ඉතාම හොඳ ලාභයක් ආයුෂ්මත් මන්තාණිපුත්ත පුණ්ණයන් ඇසුරු කිරීමට ලැබීමත්

ලාභයක්. සාරිපුත්තයාණන් වහන්සේට ඒ ඇත්තන්ව දැක ගන්නට ලැබුණා. ඇසුරු කරන්නටත් ලැබුණා. සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා දුහුල් සඵපොටක් හිස් මුදුණින් පිළිගන්නවා වගේ ආයුෂ්මත් මන්තානි පුත්ත පුණ්ණයන් වහන්සේ හිස් මුදුණින් පිළිගන්නවා. උන්වහන්සේලාට ඇසුරු කරන්න ලැබීමත් ලාභයක්. ඉතා හොඳ ලාභයක්. එබඳු ආයුෂ්මත් මන්තානි පුත්ත පුණ්ණයන් වහන්සේ දක්නට ලැබෙන්නේද? සේවනය කරන්න ලැබෙන්නේද අපටද ලාභයකි. මහා ලාභයකි.

ආයුෂ්මත් මන්තානි පුත්ත පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේ සාරිපුත්ත ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් මෙසේ අසනවා.

‘ආයුෂ්මතුන් වහන්සේගේ නම කුමක් දැයි විමසුවා. සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා ආයුෂ්මතුන් වහන්සේව හඳුන්වන්නේ කුමන නමකින්ද?’

ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, මගේ නම උපතිස්ස. සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා මාව හඳුන්වන්නේ ‘සාරිපුත්ත’ නමිනුයි.

බොහෝ සෙයින් ශාස්තෘන් වහන්සේ නමක් මෙන් වැඩ සිටින පින්වත් ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නමක් සමගිනුයි මම මෙපමණ වේලාවක් සාකච්ඡා කළේ. කෙලෙස් වලින් මොනතරම් නිවීමක් ඇද්ද? නමුත් මේ ප්‍රමෝදය ඔස්සේ මොන තරම් ධර්ම සුවය ලබන්න ඇතිද?

ඇත්තෙන්ම මා මේ කථා කළේ ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් සමග බව මා නොදන්නෙමිස. යම් විදියකින් මට ඒ බව දනගන්න ලැබුණා නම් මොනතරම් නොවැටහෙන්නේය. ප්‍රිය ආයුෂ්මතුන් වහන්ස, ආශ්වයඝීයි, අද්භූතයි. මැනවින් ශාස්තෘ ශාසනය දන්නාවූ ශ්‍රාවකයෙකු යම්සේද එපරිද්දෙන් ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ විසින් දශකථා වස්තූන් පිළිබඳව ඉතා ගැඹුරින් ප්‍රශ්න විමසූහ. යම් කෙනෙකුට සාරිපුත්තයන් වහන්සේ දැක ගන්නට ලැබෙනවා නම්, සේවනය (ආශ්‍රයට) ලැබෙනවා නම් එය ඉතා ලාභයකි. ඉතාම යහපතක්. සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා දුහුල් සඵපොටක් හිස් මුදුණින් පිළිගන්නවා වගේ ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ ව හිස් මුදුණින් පිළිගන්නවා.

ආයුෂ්මත් සාරිපුත්තයන් වහන්සේ දැක ගන්නට ලැබෙනවා නම් එය ඒ ඇත්තන්ට මහත් ලාභයකි. ඉතා හොඳ ලාභයකි. මෙපරිද්දෙන් අපටද සාරිපුත්ත තෙරණුවන් වහන්සේ දක්නට ලැබේද? ඇසුරු කරන්නට ලැබේද? එය අපට ලාභයකි. මහත් වූ ලාභයකි.

මේ ආකාරයට ඒ මහ රහතන් වහන්සේලා දෙනම ඔවුනොවුන්ගේ සුන්දර කතාබහ ඉතාම හොඳින් අනුමෝදන් වූණා. ඔබත් අනුමෝදන් වෙන්න. ඔබ අප හැම දෙනාටම උතුම් චතුරායඝී සත්‍යය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම උපනිශ්‍රය වේවායි අධිෂ්ඨාන කරමු.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

සේඛ සූත්‍රය

නමො තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමො තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමො තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

ධර්ම දේශනාව සඳහා මාතෘකා කර ගත්තේ මජ්ඣිම නිකායේ, ගභපති, වර්ගයට අයත් 'සේඛ සූත්‍ර දේශනාවයි.'

සේඛ කියන්නේ හික්මෙන ප්‍රතිපදාව, නිවන් මඟ හික්මෙන පිණිස වදාළ ප්‍රතිපදාවයි. කෙලෙස් සන්සිඳුවන, බැහැර කරන ප්‍රතිපදාවයි. අසේඛ ප්‍රතිපදාව යනු නොහික්මෙන ප්‍රතිපදාවයි. ඒනිසයි සේඛ ප්‍රතිපදාව පැහැදිලි කරන්නට දේශනා කරන්නේ. හොඳට අසා හික්මෙන්න. ස්වාමීන් වහන්සේ හික්මෙන්නට අධිෂ්ඨාන කරගෙනම දේශනා කරනවා. ඔබත් හික්මීමට උත්සහ කරගෙන ශ්‍රවණය කරන්න. විවේකයක් ලැබුණු අවස්ථාවකදී කථා කරන්නට එපා. එය අසේඛ ප්‍රතිපදාවක්. හැම අවස්ථාවකදීම සේඛ ප්‍රතිපදාවට ළං වන්න.

ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා 'මා හට අසන්නට ලැබුණේ මේ ආකාරයටයි.' ඒ දිනවල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සිටියේ ශාක්‍ය ජනපදයේ කිඹුල්වත් පුර නිග්‍රෝධාරාමයයි. කිඹුල්වත් පුර

ශාක්‍යයන් විසින් අළුතින් රැස්වීම් ශාලාවක් ඉදිකර එතරම් කල් ගත වුණේ නැහැ. ඒවගේම එය ශ්‍රමණයෙකු විසින් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙකු විසින් හෝ කිසියම් මිනිසෙකු විසින් හෝ තවම පාවිච්චියට ගෙන නැහැ. එදා කිඹුල්වත් පුර වාසය කළ ශාක්‍යයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බැහැ දකින්නට ගොස් ගෞරවයෙන් වන්දනා කර එකත්පස්ව වාඩි වුණා. ඉන්පසු ඔවුහු මේ තරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මේ ආකාරයට ප්‍රකාශ කළා.

“ස්වාමීනි, කිඹුල්වත් පුර ශාක්‍යයන් විසින් ළඟදී සාදන ලද අළුත් රැස්වීම් ශාලාවක් තිබෙනවා. ඒ ශාලාව ශ්‍රමණයෙකු විසින් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙකු විසින් හෝ කිසියම් මිනිසෙකු විසින් හෝ තවම පාවිච්චියට ගෙන නැහැ. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, පළමුවෙන්ම එම ශාලාව පරිහරණය කරන සේක්වා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් පළමුවෙන්ම පාවිච්චි කළ එම ශාලාව පසුව ශාක්‍යවරුන්ට පාවිච්චි කිරීමට පුළුවනි. එය කපිලවස්තු ශාක්‍යවරුන්ට බොහෝ කලක් සිතසුව පිණිස පවතිනවා.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිශ්ශබ්දව වැඩ සිටීමෙන් එම ආරාධනාව පිළිගත්තා. එකල්හි කිඹුල්වත් පුර වාසය කළ ශාක්‍යවරු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉවසා වදාළ බව දැනගෙන හුනස්නෙන් නැගිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ගෞරවයෙන් වන්දනා කොට, ප්‍රදක්‍ෂණා කොට රැස්වීම් ශාලාව වෙත ගමන් කළා. රැස්වීම් ශාලාව පුරා ඇතිරිලි ඇතිරුවා. ආසන පැනවූවා. දොරටුව අසල තෙල් පහන් දැල්වූවා. යළි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟට පැමිණ, ගෞරවයෙන් වන්දනා කොට එකත් පස්ව සිටියා. අනතුරුව කිඹුල්වත් පුර ශාක්‍යයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ සැලකළා.

“ස්වාමීනි, සන්ථාගාරය පුරා සෑම තැනකම ඇතිරිලි එළුවා ආසන පැනව්වා. තෙල් පහන් දැල්වූවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් කරුණකට දැන් කාලය රිසි නම් ඒ ගැන දන්නා සේක්වා.”

දහම් දේශනාව සඳහා වඩින්න කියන ආරාධනාවයි ඒ කළේ.

ඉතින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිවුරු හැඳ පොරවා, පාත්‍රය ගෙන හික්ෂු සංඝයා සමඟ රැස්වීම් ශාලාවට වැඩමකොට වදාළා. වැඩම

කොට සිරි පා දෝවනය කොට වදාළා. ඒ කාලයේ පටන්ම පා දෝවනය කිරීම තිබුණා. එයට හේතුව ගෞරවයක්, පිනක් වගේම ශාලාව අපවිත්‍රවීම වැළැක්වීමටයි.

වර්තමානයේ පාපිසි දමා තිබෙන විට හොඳින් හා පිරිසිදු කරගෙනයි ඇතුළු විය යුත්තේ. එය බෞද්ධ සම්ප්‍රදායයි. ඒවා දකින්න දකින්න සිහිය පිහිටුවාගන්න පාදය පිසදාගෙන යාම කියන එක විදර්ශනාව නොවෙයි. නමුත් විදර්ශනාව පටන් ගන්නා ළමා අවදියයි ඉන් අදහස් කළේ. එවැනි දෙයක පවා සිහිය පිහිටුවීම කළ යුතුයි කියන එකයි. නැත්නම් එළියේ මඩේ සිට ඇවිදගෙන අවුත් ශාලාව පුරා මඩ ගාන, සිහිය නැති කෙනෙක් ගණයට වැටෙනවා. අපි බොහෝ කෙනෙකුට ඒ සිහියත් තවම නැහැ. ඒනිසා මැනවින් පා දෙක පිරිසිදු කරගෙනයි ඇතුළු විය යුත්තේ. ඒ අර පරමාර්ථ ධර්මය වුණත් ළමා සිහිය කියන තැන පටන්ම එය සකස් විය යුතුයි.

වැසිකිලිය, කැසිකිලිය පරිහරණය කිරීම තුළ පවා සිහිය නැති වුනොත් කාටත් ගැටළුවක්. ඒ හැම දෙයකම මනාව සිහිය පවතින්නට ඕන. සිහිය දියුණු වෙන කොට හැම දෙයක්ම දැනෙනවා. තෘෂ්ණාවෙන් අල්ලාගෙන නොවෙයි. මම ධර්ම දේශනා කළාට ජනේලයක් වැදුණත් මට දැනෙනවා. තෘෂ්ණාවෙන් අල්ලාගෙන නොවෙයි. එය භාවිතයෙන් එන දෙයක්. බිම මොනවා හෝ වැටී තිබුණොත් එය ඇහිදලා ඉවත් කිරීමේනුයි ළමා විදර්ශනාවේ මඟ පටන් ගන්නේ. නැත්නම් මොනවා තිබුණත් අපි යනවා. මේ මොකක්ද කියන එක අපට දැනෙන්නේ නැහැ. එය විදර්ශනා සිහියට එනවා. එනිසා මූලික ළමා අවධිය ඒ අයුරින් සිහිය පිහිටුවීමයි.

දැන් ඔබට තවත් පැහැදිලි කළොත්, නාන කාමරයට ගියත් පරෙස්සම් විය යුතුයි. නැත්නම් ලිස්සලා වැටෙනවා. එය විදර්ශනාව නොවුනත් සතියෙන් ළමා අවධිය. සිහිය පිහිටුවීමේ මූලික අවස්ථාව. එයයි පරමාර්ථ කථාවෙන් සඳහන් වන්නේ.

‘අභිකුතෙන පටිකුතෙන සම්පජාන කාරී හොති’

ඉදිරියට ගමන් කළත් පිටුපසට ගමන් කළත් සිහිය පිහිටුවාගෙන

ගමන් කරන්න.

ගමන් කරනවිට විදර්ශනාවට ළං කරන විට සිහිය පිහිටුවන්නේ කෙසේද? පාදය එසවීමේදී සම්මුතියේ මම වුවත් එසවන්නේ මගේ පාදයද? නැහැ ධාතු කොටස් ටිකක් එසවෙන්නේ. කාය විඤ්ඤාප්තියයි, නාම ධර්මයයි, වායෝ ධාතුවයි. එවිටයි පාදය එසවෙන්නේ. ඉස්සරහට තල්ලුවෙන්නේ. බිම තබන්නේ.

දැන් විදර්ශනාව ලක්වූ විට එය දැනෙනවා. ඇයි මේ පාදය එසවෙන්නේ. ඇත්තට මමද මේ එසවෙන්නේ. සම්මුතියේ මගේ පාදය වුනත් නාම ධාතුව එනවා. සිතිවිල්ලක් එන්න ඕන ඔසවන්න කියා. ඒකට ක්‍රියා ධාතුව සකස්වෙනවා. ඉස්සරහට යන්න. වායෝ ධාතුවක් එන්න ඕන. බලය, ශක්තිය ඕන. පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කොටස් හතරයි මේ යන්නේ. මම නොවෙයි. මගේ පාදය නොවෙයි. එය විදර්ශනාව. පැහැදිලියි නේද?

පාදය ගලක මූලක හැපෙන්නේ නැතිව ගමන් කරනවා. ඉතාම සන්සුන්ව ගමන් කරනවා. එය ළදරු අවස්ථාව විදර්ශනාව නොවෙයි. විදර්ශනාවට ළං වන විට පාදය නිසා ඇලීමක් ගැටීමක් ඇතිවන්නේ නැහැ. සම්මුතියේ මම වුණත් මගේ නොවෙයි. ධාතු කොටස් ගමන් කරන්නේ. පොළවේ ගැටෙන්නේ. එවිට එය මගේ නොවෙයි නම් අල්ලා ගන්නට දෙයක් නැහැ. ඒක රාගයට අවස්ථාවක් නොවෙයි. විදර්ශනාවට ළං කර බැලිය යුතුමයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පා දෝවනය කර, සන්ථාගාරයේ පිටුපස බිත්තියට පිටු පා, පෙරදිගට මුහුණු ලා වාඩිවී වදාළා. කිඹුල්පුර වාසී ශාකායෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරටුකොට වාඩි වුණා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එම ශාකායන්ට රැ බෝ වනතුරු ධර්ම කතාවෙන් කරුණු දක්වා වදාළා. සමාදන් කොට වදාළා.

‘ධම්මියා කථාය ..... සමාදපේසි. ඒ අය අවබෝධ කළ දෙයෙහි පිහිටෙවුවා. ධර්මය පෙන්වුවත් එය තේරුම් ගත්තේ නැත්නම් එය පිහිටියේ නැහැ. සමාදන් වුනේ නැහැ.’

සම්පහන්සේසි - සතුටුකොට වදාළා. නිරාමිස ප්‍රීතියක් ඇති

කළා. ධර්මය දක ගන්න දක ගන්න හිතේ නිරාමිස ප්‍රීතියක් ඇති වෙනවා. රාගික, ඇලෙන ප්‍රීතියක් නොවේ. ඇතැම් ධර්ම කතා උපහාස ලෙස කෙලෙස් අර්ථ සහිතව සඳහන් කළොත් එය ධර්ම දේශනාවක් වෙන්නේ නැහැ. ධර්ම දේශනාව යයි සඳහන් කළේ රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැරවෙන දේශනාවකට. රාගය නම් වූ ආශාව ඇති වෙනවා නම් ද්වේෂයක් තරහවක් ඇති වෙනවා නම් එය ධර්ම දේශනාවක් නොවේ. එය කෙලෙස් කතාවක්. ධර්ම දේශනා මාර්ගය පිළිබඳව හොඳ අවබෝධයක් තිබෙන්න ඕන. ඇහැ, කන රැවටීමට ගියොත් මාර්ගයෙන් සම්පූර්ණයෙන්ම බැහැරවෙනවා. එනිසා ඇසට, කනට ලැබෙන සෑම අරමුණක්ම පරමාර්ථ ධර්ම බ්‍රහ්මචරියාවේදී රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැරවන ආකාරයටයි දැකිය යුත්තේ.

ආයුෂ්මත් ආනන්දයන් වහන්සේ අමතා මෙසේ වදාළා.

‘පින්වත් ආනන්දයෙනි, කපිලවස්තුවාසී ශාක්‍යයන්ට නිවන් මගේ හැසිරෙන හික්ෂුවගේ උපාසක, උපාසිකාවන්ගේ වැඩ පිළිවෙල සේඛ ප්‍රතිපදාව පිළිබඳව කරුණු පවසන්න. මගේ සිට මඳක් ගිලන්වෙලා තිබෙනවා. මා ස්වල්ප වෙලාවක් හාන්සි වී සිටින්නම්’

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පිට රිදී ගිලන්වෙලා. ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට ධර්මය දෙසීමට පැවරුවා.

දන් ඔබටත් විදර්ශනා කතාව කියාදෙන්නට පුළුවන්කම තියෙන්න ඕන. දීර්ඝ කාලයක් මේ මඟට වැටිලයි ඉන්නේ. ඔබ ගෙදර ගියාට පසු කලාණ වන්නයෙකු මුණ ගැසුණු වෙලාවක

- කාලෙන ධම්ම සාකච්ඡා -

කන විට, ගමනක් යෑමට හදන විට නොවෙයි. පරමාර්ථ ධර්ම කථාව, සුදුසු කෙනෙකුට කියාදීමට තරම් දැනුමක් තිබිය යුතුය. එවිටයි පරිණත බව, පුරුද්දක් ඇති වන්නේ. භාවනාවක් මෙන් සකස්වන්නේ. දෙමව්පියෝ , දරුවෝ සමඟ කලාණවන්නව කියන්න.

අද උදේ සිටම. අපි වැඩු භාවනාව, ධර්ම කතාව ඉගෙන ගත්තා.

භාවනාව වඩා පුරුද්දක් ඇති කරගත් නිසා අනෙක් අයට එය කියා දෙන්නට ඔබට පුළුවන් නේද, විදර්ශනා මාර්ගය තුළ යන්නේ මේ ආකාරයටයි කියා,

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගිලන් වී ටිකක් විවේක ගන්නවා. සාරා සංඛේය කල්ප ලක්ෂයක් පෙරුම් පිරු බුදුරජාණන් වහන්සේත්, පිට රිදෙනවා කියා දේශනා කිරීමට අපහසු හෙයින් එය ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට පැවරුවා. ගිලන් වී නොසිටියා නම් එසේ පවරන්නේ නැහැ. ඒ අවස්ථාව වන විට ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ සෝවාන් වී පමණයි සිටියේ. දේශනා කිරීමට පැවරුවේ ‘සේඛ ප්‍රතිපදාවයි’ නිවන් මගේ හික්මෙන ප්‍රතිපදාවයි.

‘එසේය ස්වාමීන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිතුරු දුන්නා. ඉන්පසු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඟල සිවුර සිවු කොනකට නවා (දෙපට සිවුර හතරට නවා) අතුරා සිංහ සේයාවෙන් (දකුණු ඇලයට හැරී පා දෙක ස්වල්පයක් ඇත් කර) නැවත නැගිටින අදහසින් සැතපී වදාළා. අපිත් සිංහ සෙයියාවෙන් සැතපී, හෙට උදේ මේ වෙලාවට සිහියෙන් නැගිටිනවා කියා නැගිටින්න ඕන. තවත් සෙය්‍යාව සිංහ සෙය්‍යාවෙන් තොරව සිටියහොත් ඔබට මතක් වන්නට ඕන මම මේ ඉන්නේ මොන සෙය්‍යාවෙන් ද කියා. එවිට අපි ශික්ෂණයට සකස්වෙනවා. ධර්මය දැනගෙන සිතනවිට අපි සිහිය පවත්වන ආකාරයට ඒ ඉරියව්ව පැවැත්වීමට පුළුවන්.

එවිට ආයුෂ්මත් ආනන්දයන් වහන්සේ මහානාම ශාක්‍යයන් ඇමතුවා.

‘‘පින්වත් මහානාම, මෙහිලා ආර්ය ශ්‍රාවකයන් සීල සම්පන්න වෙනවා ඉන්ද්‍රියන්හි වසන ලද දොරටු ඇති කෙනෙක් වෙනවා. අවබෝධයෙන්ම දන් වළඳන කෙනෙක් වෙනවා. නිදි වරාගෙන භාවනා කරන කෙනෙක් වෙනවා. සද්ධර්ම හතකින් සමන්විත කෙනෙක් වෙනවා. මේ ජීවිතය සැපසේ වාසය කර පහසුවෙන් නිපුණව ඵල ලබන ධ්‍යාන හතරකින් යුතු කෙනෙක් වෙනවා.

සේඛ ප්‍රතිපදාව - නිවන් මගෙන් හික්මෙන ප්‍රතිපදාව

01. පළමුවැන්න ආර්ය ශ්‍රාවකයා සීල සම්පන්න - සිල්වත් කෙනෙක් වීම.

02. ඇස කන නාසය දිව කය මනස යන ඉන්ද්‍රියන් හයෙහි වසන ලද දොරටු ඇති කෙනෙක් වීම. ඒවා සම්මුතිය තුළ පරිහරණය කළත් පරමාර්ථ වශයෙන් කෙලෙස් ගන්නේ නැහැ. මම ඔබ දකිනවා. සම්මුතියේ අරමුණක් - මව, පියා, දරුවා, සොහොයුරු, සොහොයුරියන් වගේ කියන්නේ රාග ද්වේෂයෙන් තොරවයි. ඇස් පියාගෙන කනෙන් අසන්නේ නැතිව ඉන්නවා නොවෙයි.

“ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරා විහාරං චක්ඛුනා රූපං දිවාසා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරා විහාරං න නිමිත්තගාගාහිතෝ”

ඉන්ද්‍රියන්ගේ වැසූ දොර ඇතිව වාසය කරන්න නිමිති ගන්න එපා.

03. අවබෝධයෙන්ම දන් වදාළන කෙනෙක් වීම. නූපත් කුසගිනි නූපදවීමටත්, උපත් කුසගිනි නැති කිරීමටත් මිස ව්‍යායාමය පිණිස, ශරීරයේ අඩුතැන් පුරවා ගැනීම පිණිස, විභූෂණය පිණිස නොවෙයි. සීලයේ පිහිටා මේ බුන්මවරයා මාර්ගය ආරක්ෂා කරගැනීමටයි මේ ආහාරය වළඳන්නේ.

04. නිදි වරාගෙන භාවනා කරන කෙනෙක් වෙනවා. විර්යයෙන් යුක්තව නිදා නොගෙන භාවනා කරන කෙනෙක් විය යුතුමයි.

05. සත් ධර්ම හතකින් යුතු කෙනෙක් වෙනවා. මේ ජීවිතයේදී ම පහසුවෙන් සැපයේ වාසය කළ හැකි, නිදුකින්, නිපුණව ඵල ලබන ධ්‍යාන හතරින් යුතු කෙනෙක් වෙනවා.

පින්වත් මහානාම, ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් සීල සම්පත් ඇති කෙනෙක් වන්නේ කෙසේද?

මෙහිලා ආර්ය ශ්‍රාවකයා ප්‍රාති මෝක්ෂ සංවර සීලයෙන් යුක්තවෙනවා ඉතා යහපත් ඇවතුම් පැවතුම් වලින් යුතු කෙනෙක් වෙනවා. සිරිත් විරිත් දන්න කෙනෙකු වෙනවා. ආචාර ගෝචර

සම්පන්න අනුමාන හෝ කුඩා වරදෙහි පවා බිය දක්නා කෙනෙක් වෙනවා. ඒ සිල්පද සමාදන් වී හික්මෙනවා සීල පින්වත් කෙනෙක් වෙනවා.

පින්වත් මහානාම, ආර්ය ශ්‍රාවකයෙකු වසන ලද දොරටු ඇති කෙනෙකු වන්නේ කෙසේද? පින්වත් මහානාම මෙහිලා ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඇසෙන් රූපයක් දැක එහි නිමිති ගන්නේ නැහැ. නිමිත්තක කොටසක්වත් ගන්නේ නැහැ. ඇස නැමති ඉන්ද්‍රිය අසංවරව වාසය කරද්දී ඒ හේතුවෙන් ලෝභය සොම්නස ආදී පාපී අකුසල් තමාව කරදරයකට අර්බුදයකට ගෙනයනවා, නම් එවැනි දෙයකට ඉඩ නොතබා ඔහුගේ ඇස සංවාරයක පිහිටනවා. ඇස නැමැති ඉන්ද්‍රිය රැකගන්නවා. ඇසෙන් ලෝභ දෝෂ ගන්නේ නැතිව පවතිනවා. ඇස නැමති ඉන්ද්‍රිය ආරක්ෂා කරගැනීම පිණිස බලවත් විර්යයකින් කටයුතු කරනවා.

විතක්ක සන්ධ්‍යාන සූත්‍රයේ කරුණු 5ක් සඳහන් කළා, මතක ඇති. ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ වලින් බැහැර වී ඊට පසුව බැහැර කරගන්න බැරි තැනකට එනවා නම් දත් දෙපළ එකට තබා තද කරගෙන, දිව තල්ලට තබා තදකරගෙන මේ ලෝභයට ඉඩක් දෙන්නේ නැහැ. මේ ද්වේෂයට මෝහයට ඉඩක් දෙන්නේ නැහැ. යන අධිෂ්ඨානයෙන් කටයුතු කරන්න කියනවා. දත්මිටි කැමක් නොවේ මෙයින් අදහස් කරන්නේ. ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ, අධිෂ්ඨානයෙන් යුතුව බැහැර කිරීමයි. ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස සංවරය පිණිස කටයුතු කරන්න. වැරදිලා හෝ ඇස අසංවර වුවහොත් හිතට දැනෙනවා. රාගයක් ද්වේෂයක් කියා දැනුණුවිට හික්මෙන්න ඕන. මේ පට්ඨ ධාතු, මේ ස්කන්ධ, මේ ආයතන, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත, ත්‍රි ලක්ෂණයට යටත් මෙයින් අනතුරක් සිදුවන්නට පුළුවන් කියා හික්මවා ගත යුතුයි. වැඩිදුර වැඩෙන්නට ඉඩ හැරියොත් හදාගැනීමට අපහසු වෙනවා. එතැනම හික්මවා ගත යුතුයි. මනස නැමැති ඉන්ද්‍රිය රැක ගත යුතුයි.

පින්වත් මහානාම, මේ ආකාරයටයි ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඉන්ද්‍රියන්ගේ දොරටු වසාගෙන ඉන්නේ. ලෝභයක් හෝ දෝෂයක් ඇතිවීමට යනවා නම් වහ වහාම සංවරය පිණිස කටයුතු කරන්න. ඔබ ඒ මාර්ගයේ සකස්වෙන්න. ඉෂ්ඨ අනිෂ්ඨ වශයෙන් දකින්න. ඒකයි දහම්

කතාව දැනුම පමණක් නොවේ. අපට ජීවිතය තුළින්ම දැකිය යුතුය. එය තමා භාවනාවෙන් ලැබෙන්නේ. අපි ඇස කන ආදී ඉන්ද්‍රියන් ඇරගෙන සිටියත්, වැසූ දොර පියන් ඇතිව වාසය කරන ස්වභාවයට පත්වෙන්න.

පින්වත් මහානාම, ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් අවබෝධයෙන්ම ආහාර ගන්නේ කෙසේද? පින්වත් මහානාම මෙහිලා ආර්ය ශ්‍රාවකයා නුවණින් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරනවා. සිහිපත් කරනවා. මේ ආහාර ගන්නේ ජීවය පිණිස නොවේ. මදය පිණිස නොවේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ සිටියා අලංසායක (ඇඳුම් ඇඳගෙන ඉන්නට බැහැ) ඒ තරමට ම ආහාර ගෙන වැඩියි. සමහරු ඉස්මුරුත්තෙටම කෑම කාලා- ඔන නම් කාක්කෙකුට හොටය දමා ඇදලා ගැනීමට පුළුවන්. කාක ..... කියලයි කියන්නේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව අනුව බත් පිඬු කිහිපයක් ගැනීමට පුළුවන්කම තිබියදී කෑම නතර කර පැන් වළඳන්න. මේ ශික්ෂණය නුවණින් දකින්න.

මේ ආහාරය කයේ මස් පිඬු වැඩීම පිණිස නොවේ. කයේ පැවැත්ම පිණිසයි. සැරසීම පිණිස නොවේ. ආහාර නැතිවීමෙන් ඇතිවන ලෙඩරෝග සන්සිඳුවා ගැනීම පිණිස පමණයි. බඹසරට අනුග්‍රහ පිණිස පමණයි. මේ ආහාර ගැනීමෙන් පැරණි වේදනා නැතිකර දමනවා. අළුත් බඩගිනි වේදනා උපදවන්නේ නැහැ. මගේ ජීවිත යාත්‍රාව නිවැරදි ජීවන රටාව පහසු විභරණය පිණිසයි. නුවණින් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරනවා. පින්වත් මහානාම මේ ආකාරයට ආර්ය ශ්‍රාවකයා අවබෝධයෙන් යුක්තව ආහාරය වළඳනවා.

පින්වත් මහානාම, ආර්ය ශ්‍රාවකයෙකු නිදිවරා ගෙන භාවනා කරන්නේ කෙසේද? පින්වත් මහානාම මෙහිලා ආර්ය ශ්‍රාවකයා දහවල් කාලයේ සක්මන් භාවනාව කරනවා. වාඩිවී කරන භාවනාවෙහි නිවරණයන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කරනවා. රාත්‍රී මධ්‍යම යාමයේ දී දකුණු ඇලයට හැරී දකුණු පාදය මඳක් මැන්කොට වම් පාදය තබා මනා සිහි නුවණින් යුක්තව නැගිටින හැඟීමෙන් යුතුව සිංහ සෙය්‍යාවෙන් සැතපෙනවා. නැවත රාත්‍රී පශ්චිම යාමයේ අවදි වෙනවා. ඉන්පසු සක්මන් භාවනාවෙහි නිවරණයන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කරනවා. පින්වත් මහානාම, මේ ආකාරයෙනුයි ආර්ය ශ්‍රාවකයා නිදි වරාගෙන භාවනා කිරීමේ යෙදෙන්නේ. ඔබත් නිදිමත වෙලාවට සිහිය පිහිටුවා

ගෙන නිදි භාවනාවට හෝ සක්මන් භාවනාවට හැකි ආකාරයකින් අවස්ථාවක් සලසාගන්න.

පින්වත් මහානාම, ආර්ය ශ්‍රාවකයා සජ්ඣ සද්ධම්මයෙහි සමන්විත වන්නේ කෙසේද?

★ පින්වත් මහානාම මෙහිලා ආර්ය ශ්‍රාවකයා ශුද්ධාවන්ත කෙනෙක් වෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අරභං වන සේක. සම්මා, සම්බුද්ධ, විජ්ජාවරණ සම්පන්න, සුගත, ලෝකවිදු, අනුත්තරෝ පුරිස ධම්ම සාරථී, සඤ්ඤා දේව මනුස්සානං, බුද්ධ, වන සේක භගවා නම් වන සේක මෙසේ ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ අවබෝධයෙන් හඳුනාගන්නවා.

මම ඔබෙන් ප්‍රශ්නයක් විමසනවා. ඔබට නව අරහාදී බුදුගුණ වල සරලව හෝ අවබෝධයක් තිබෙනවාද?

තිබිය යුතුයි. අවබෝධයෙන් යුක්තව බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ යන කෙනෙකුට අඩුම තරමේ බුදුගුණ නවයේවත් අවබෝධය දැනුම අවශ්‍යයි. ඒ සඳහා අධිෂ්ඨානයක් ඇති කර ගන්න.

★ ආර්ය ශ්‍රාවකයා පව් කිරීමට ලජ්ජා ඇති කෙනෙක් වෙනවා. කයින් වචනයෙන් මනසින් වැරදි කිරීමට ලජ්ජා වෙනවා. පාපී අකුසල කර්ම කිරීමට ලජ්ජා වෙනවා. සිතීන් (3) කයින් (3) වචනයෙන් (4) කෙරෙන අකුසල් දහයෙන් වැළකෙනවා.

★ ඔහු පාපයට භය ඇති කෙනෙක් වෙනවා. කයින් වචනයෙන් සිතීන් වැරදි කිරීමට බිය වෙනවා. පාපී අකුසල සමග එක්වීමට බිය වෙනවා. ඉන් අදහස් කළේ අවබෝධයෙන් යුක්තව බියක් ඇති කර ගැනීමයි. කවුරු හෝ දකීයි කියාවත් නීතියෙන් දඬුවමක් ලැබෙයි. කියාවත් නොවේ හුදකලාව සිටියත් සිත කය වචනය යන තුන් දොරින් වැරදි කිරීමට ඇති බියයි.

★ ඔහු බහුශ්‍රැත වශයෙන් කෙනෙක් වෙනවා. ඇසූ ධර්මය දරා ගන්නවා මතකයේ රැස් කර ගන්නවා සුතා ධතා යම් ධර්මයක් මුල කලාණ වේද, මැද කලාණ වේද, අග කලාණ වේද, අර්ථ සහිත

වූ පැහැදිලි ආකාරයෙන් හෙබි මුළුමනින්ම පිරිසිදු වූ නිවන් මඟට බඹසර යැයි ප්‍රකාශ වූ යම් ධර්මයක් වේද, ඒ ධර්මය ගැන බොහෝ කොට දරා ගන්නවා ඒ ධර්මය වචනයෙන් පුරුදු කරනවා සිතින් සිතනවා වටහා ගන්නවා සුතා, ධතා, වචසා, පරිචිතා, මනුසාපෙකිතා, දිට්ඨිටා සුපපටිවිදධා,

- ★ ඔහු වීර්යයෙන් යුක්ත කෙනෙක් වෙනවා අකුසල් ප්‍රභාණය පිණිසත් කුසල් දහම් ඉපදවීම පිණිසත් ඉතාම වීර්යයෙන් යුක්ත වෙනවා. සතර සමායක් ප්‍රධාන වීර්යය වැඩීමට තරම් වීර්යය ඇති කෙනෙක් බවට පත්වෙනවා.

“උප්පනනං කාම විතකකං තාධි වාසෙති පජහති විනෝදති බ්‍යනති කරෝති ආනුභාවං ගමෙති”

කාම විතර්කයක් පැමිණියහොත් එය පිලිගන්නේ නැහැ. ගලවා දමනවා නැවත පහළ නොවන ආකාරයෙන්ම ඒ සිතුවිල්ල ඉවත් කරනවා. අපත් ඒ ආකාරයට සතර සමායක් පදත් වීර්යයෙන් පවත්වාගන්න ඕන. ඔහු ඉතා උතුම් සිහියකින්ද සථානොචිත ප්‍රඥාවෙන් යුක්තව බොහෝ කලින් පැවසූ දේ පවා සිහි කරන්නට පුළුවන් වෙනවා. අකුසලයෙන් බැහැර වී කුසල් මාර්ගයට එන්නට පුළුවන්කම ලැබෙනවා. වැරද්ද ඉවත් කොට නිවැරදි මාර්ගයට ඒමටයි ඒවා සිහිපත් කරන්නේ,

- ★ ඔහු ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වෙනවා. ආර්ය භාවයට පමුණුවන, අවබෝධයෙන්ම අත්හැරීමට උදව් වෙන, දුක් නැතිවීම පිණිස මනාව උපකාරී වන, අනිත්‍ය දැකීමට තමා තුළ ප්‍රඥාව දියුණු කරනවා.

පින්වත් මහානාම මේ ආකාරයට ආර්ය ශ්‍රාවකයා සජ්ත සද්ධර්මයෙන් යුක්ත වෙනවා. අපි උත්සහ කරන්නේ මේ මාර්ගයට වැටෙන්නයි.

පින්වත් මහානාම, ආර්ය ශ්‍රාවකයෙකුට බෙහෙවින් සකස් කරන ලද මෙහිදී විදින සැප විහරණය ඇති ධ්‍යාන හතර කැමති

අයටපහසුවෙන් නිදුකින් එය උපදවා ගන්නේ කෙසේද?

පින්වත් මහානාම, මෙහිලා ආර්ය ශ්‍රාවකයා කාමයෙන්, අකුසල් වලින් වෙන්ව විතක්ක විචාර සහිත ප්‍රීතිය හා සැපය ඇති පළමුවන ධ්‍යානය ලබාගෙන වාසය කරනවා.

“විවිචෙමව කාමයෙහි විවිචෙමව අකුසල ධම්මෙහි සවිතකං සවිචාරං විචේකජං පීති සුඛං පධම ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති”

මෙවැනි ධර්ම කරුණු මතකයේ තබාගැනීම හොඳයි. සිංහල තේරුමක් සහිතව එය දැනගත යුතුයි.

කාමාදී අකුසල ධර්ම බලවත් ලෙස යටපත් කරගෙන විතකක විචාර සහිතව අරමුණේ බැසගෙන සොයමින්, විමසමින්, විචේකයෙන් ප්‍රීතියෙන් යුක්තව වාසය කරනවා. එය පළමුවන ධ්‍යානය. ඒ අනුව සිත සමාධියටම ළංවෙන්නට ඕන.

ඊළඟට විතකක, වාචාර සංසිඳුවාගෙන තමා තුළ ප්‍රසන්න බව ඇති කරගෙන, සිතේ එකඟබවකින් යක්තව විතකක විචාර රහිත සමාධියෙන් හටගත් ප්‍රීතිය, සැපය සහිත දෙවන ධ්‍යානය, ඊළඟට ප්‍රීතිය නැති කරගෙන තුන්වන ධ්‍යානය.

සැපතක්, දුකක් නැති ගරගෙන හතරවන ධ්‍යානය. උපේක්ෂාවෙන්, මනා වූ සිහියෙන් යුතුව වාසය කරනවා.

පින්වත් මහානාම, ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් ඔය ආකාරයට සීල සම්පත්තියෙන් යුතුව ඉන්ද්‍රියන්හි වසන ලද දොරටු ඇති කෙනෙක් වෙනවා. අවබෝධයෙන් දානය එළඳෙන කෙනෙක් වෙනවා. නිදි වරාගෙන භාවනා කරන කෙනෙක් වෙනවා. කාමයෙන් වෙන්වී සැපසේ වාසය කළ හැකි ඵල ලබන ධ්‍යාන හතරකින් යුතු කෙනෙක් වෙනවා.

පින්වත් මහානාම, මේ ආර්ය ශ්‍රාවකයාටයි නිවන් වගේ ප්‍රතිපදාවෙන් යුතු කෙනා කියලා කියන්නේ. මේ තමයි ශ්‍රද්ධානුසාරී,

ධම්මානුසාරී කියා කියන්නේ. ඔහු නරක් නොවූ බිජුවට (බිත්තර) වලින් යුතු කෙනෙක්, ඔහුට අවබෝධ ඥානය උපදවා ගැනීමට පුළුවන්කම තිබෙනවා.

නරක් වූ බිජුවට (බිත්තර) නොවේ. එල සහිත බිජුවට, ආයඝී සත්‍යය අවබෝධයට පුළුවන් කම තිබෙනවා 'යෝගබේම' නම් අරහත්වය සාක්ෂාත් කරන්න පුළුවන් කම තිබෙනවා.

පින්වත් මහානාම, එය මේ වගේ දෙයක්. කිකිළියකට බිත්තර අටක්, දහයක් හෝ දොළහක් හෝ තිබෙනවා. මේ කිකිළිය ඉතා හොඳින් රකිනවා. හොඳින් උණුසුම් කරනවා. හොඳින් පරිස්සම් කරනවා. නමුත් ඒ කිකිළිට 'කුකුල් පැටව් නිය තුඩින් හෝ හොටින් හෝ ඒ බිත්තර කටු කඩාගෙන සුවසේ එළියට එනවා නම් හොඳයි' කියා ආසාවක් ඇති නොවෙන්න පුළුවනි. ඇත්තෙන්ම ඒ කුකුල් පැටව් නිය තුඩින් හෝ හොටින් හෝ ඒ බිත්තර කටු කඩාගෙන සුවසේ එළියට එන්න පුළුවන්කම තියෙනවා.

පින්වත් මහානාම, ඒ වගේ යම් කලෙක ආයඝී ශ්‍රාවකයා සීලසම්පන්න වෙනවා. මේ අයුරින් සප්ත ප්‍රතිපදාවම ඉවහල් කරගන්නවා. මේ ආකාරයට මේ ජීවිතයේ දීම සැපසේ වාසය කරමින් පහසුවෙන් නිදුකින් එල ලබන ධ්‍යාන හතරින් යුතු කෙනෙක් වෙනවා.

පින්වත් මහානාම, මේ ආයඝී ශ්‍රාවකයාටයි නිවන් මගේ බැසගත් ප්‍රතිපදාවේ යුතු කෙනා කියන්නේ. හොඳ බිජුවට තිබෙනම් කිකිළිය කළ යුත්තේ රැකීමයි, උණුසුම ලබාදීමයි පමණයි. හොඳින් ආරක්ෂා කළොත් උණුසුම දුන්නොත් පහසුවෙන් කුකුල් පැටව් එළියට එනවා. ඒ වගේ කලබල නොවී නිවන් මගෙහි ඒ ප්‍රතිපදාවේ යෙදුණොත් අපට ස්වභාවයෙන්ම ඒ එලය ලැබෙනවා. එසේ නොමැතිව අප නියම මාර්ගයේ ගමන් නොකර මට නිවන් ලැබේවා යයි ප්‍රාර්ථනා කළ පමණින් නිවන ලැබෙන්නේ නැහැ.

අප මේ ප්‍රතිපදා මාර්ගයේ ගමන් කළ යුතුයි. මේ ආකාරයට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්ම මාර්ගය, ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා.

පින්වත් මහානාම, ඒ ආයඝී ශ්‍රාවකයා ඒ අනුත්තර වූ උපේක්ෂාවෙන් යුතු වූ පාරිශුද්ධ සීලයෙන් යුතු සතර වෙනි ධ්‍යානයට පැමිණ නොයෙක් ආකාර පෙරවිසූ ජීවිත සිහිපත් කරනවා. ජාතියක් දෙකක් තුනක් ආදී වශයෙන් දිනකට ලක්ෂ ගණන් කල්ප ගණන් සංකල්ප ගණන් සිහි කරනවා.

බිත්තර කටුව බිඳගෙන කුකුල් පැටවා එළියට පැමිණෙන්නාක් සේ ඔහුගේ අවිද්‍යාව බිඳගෙන ප්‍රථම විද්‍යාව එළියට පැමිණෙනවා. එසේ සිහිපත් කර කර සිටින විට අතීතයේ භවයන් ගේ ඇති දුක හොඳින්ම දකිනවා.

පින්වත් මහානාම, මේ ආයඝී ශ්‍රාවකයාගේ අනුත්තර උපේක්ෂාවෙන් යුතු වූ පාරිශුද්ධ සීලය ඇති හතර වෙනි ධ්‍යානයට පැමිණ සාමාන්‍ය මිනිස් ඇස ඉක්මවා ගිය තමා විසින් උපදවා ගත් විශිෂ්ඨ නුවණින් යුතුව වුත වෙන්නා වූ, වුතව ඉපදෙන්නා වූ, මහත් වූ, පහත් වූ, උසස් වූ, විරූපී වූ, සුගතියේ ඉපිද සිටින්නා වූ ඒ වගේම දුර්වර්ණ ව දුගතියේ දුක් විදින්නා වූ සියළු සත්ත්වයන් දකිනවා.

මුලදී පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඥාණයයි පහළ වුණේ. දැන් වුතුවපාත ඥාණය පහළ වී තමන් වහන්සේගෙන් සියළු සත්ත්වයන්ගෙන් සසර ගමන දකිනවා.

ඉන්පසු මහානාම, ආයඝී ශ්‍රාවකයා මුලින් සඳහන් කළ ආකාරයට සිල්වත් වී ඔහුගේ වරණය (හැසිරීම් රටාව) වැසූ ඇති ඉදුරන්ගෙන් යුක්ත වෙනවා. එයත් වරණ ධර්මයක් ආයඝී ශ්‍රාවකයා අවබෝධයෙන් යුතුව ආහාර වළදනවා. එයත් වරණ ධර්මයක්. ඒ වගේම ආයඝී ශ්‍රාවකයා නිදිවරාගෙන භාවනා කරනවා. එයත් වරණ ධර්මයක්. ආර්ය ශ්‍රාවකයා සප්ත සද්ධර්මයේ යෙදෙනවා. එයත් වරණ ධර්මයක්.

ආයඝී ශ්‍රාවකයා සකසන ලද නිදුකින් සැප ගෙන දෙන ධ්‍යාන පහසුවෙන් ලබනවා. එයත් වරණ ධර්මයක්. වරණ ධර්ම කියන්නේ මේ මාර්ගයටයි.

පින්වත් මහානාම, ආයතී ශ්‍රාවකයා නොහොත් ආකාරයේ පෙර විසූ ජාති එකක්, දෙකක් වශයෙන් දිගටම ගොස් ලක්ෂ ගණනාවක් සංවට්ඨ ආදී වශයෙන් කල්ප ගණන් දකිනවා. තමන්ගේත් ඒ වගේම අන් සත්ත්වයන්ගේත් පෙර විසූ ජාති දකිනවා.

පින්වත් මහානාම, ඒ වගේම ආයතී ශ්‍රාවකයා, ආත්ම ධර්මය ක්ෂය කිරීමෙන් අනාත්ම වූ අර්හත් ඵල චිත්ත විමුක්තියටද, ප්‍රඥා විමුක්තියටද, මෙහිදීම තමා කෙරෙහි උපදවා ගත් විශිෂ්ඨ නුවණ සාක්ෂාත් කරගෙන ඒ අනුව වාසය කරමින් යම් ආශ්‍රවකෂය ඥාණයක් ඇද්ද එය තමාගේ විද්‍යාවට ඇතුල් කර ගන්නේ යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ අයුරින් ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළ සේක. සියළු කෙලෙසුන් නසා ආසවක්ඛය ඥාණයෙන් රහත් බෝධියට පත්වෙනවා යයි සඳහන් කළේ එයයි.

සීලයෙන් ආරම්භ කර වැසූ දොරටු ඇතිව, ආහාරයේ පමණ දැනගෙන, නිදිවරා ගෙන, භාවනා කරමින්, සැතපෙන අවස්ථාවේදී පවා කටයුතු කළ යුතු ආකාරය, නිතරම සති සම්පජ්ඤා ධර්මයට යොමුකර ගැනීම, ධ්‍යාන සතර වඩාගෙන පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඥාණය, චූතුපපාත ඥාණය, ආසවක්ඛය ඥාණය, සකස් කරගන්න. මෙය සේඛ පටිපදාවයි.

මේ සේඛ සූත්‍රයෙන් දේශනා කළ දහම් මග මේ ජීවිතයේදීම අමා මහ නිවන් පිණිසම උපනිශ්‍රය වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !